

Cheferne om ytringsfrihed

INTERVIEWS: Forsvarsavisen har mødt forsvarsministeren og FC til en snak om ytringsfrihed. Må man have sin uniform på, når man trer sig offentligt, og hvordan har debatkulturen det i Forsvaret, er nogle af spørgsmålene. ■

○ Side 4-7

#Serve WithPride

MANGFOLDIGHED: Omkring 60 medarbejdere – de fleste i uniform – deltog i Copenhagen Pride-paraden. 15 af dem fortæller, hvorfor de valgte at bruge en fridag på at være med til de regnbuefarvede festligheder. ■

○ Side 8

Hold 3 og yazidierne

OIR: Hold 3 er vendt hjem efter at have trænet knap 1.800 sikkerhedsstyrker. En stor del af dem var yazidier – en befolkningsgruppe som i særlig grad har været udsat for ISIL's terror og forfølgelse. ■

○ Side 16

Nye hjul

MATERIEL: Når Forsvaret investerer i nye lastbiler, skal de kunne præstere mere end en lastbil normalt skal kunne. I forbindelse med købet af 700-900 styk tænker man dem samtidig ind i købet af nye containere. ■

○ Side 18-19

FORSVARSAVISEN OG

ÅRGANG 5 · AUGUST · 2016

PROJEKT HUNDEHVALP

Klap kan give mindre stress. Veteraner med svær PTSD deltager derfor i et nyt forsøg, som giver dem ansvar for en hundehvalp, der skal blive til en servicehund. Forsvarsavisen bringer i dette nummer seks sider om veteraner og PTSD.

Læs side 12-15 samt 30-31

KORT NYT OM FORSVARET

Absalon skal fjerne rester af kemiske våben

LIBYEN: Onsdag den 17. august stævnedes Absalon ud fra Flådestation Frederikshavn med kurs mod Libyen, hvor det sammen med et dansk handelsskib skal hente rester af kemiske stoffer. Der er 250 mand om bord på støtteskibet, som ud over den almindelige besætning også tæller medarbejdere fra Hæren, Flyvevåbnet, SKAT, Beredskabsstyrelsen, Forsvarets Sundhedstjeneste og specialstyrker. "Den her mission giver rigtig god mening, da vi er med til at sikre, at de kemiske stoffer ikke falder i de forkerte hænder," siger chefen for Søværnets Taktiske Stab, flotilleadmiral Torben Mikkelsen. ■

Præcisionsbomber mod ISIL i Irak

OIR: Danske F-16 fly kastede i ugen 10.-17. august 43 præcisionsbomber mod ISIL. Det er det største antal præcisionsbomber kastet på én uge, siden missionen begyndte 17. juni 2016. Angrebene fandt sted over den irakiske provins Ninawa. Det danske bidrag til Operation Inherent Resolve har nu fløjet over 1.000 flyvetimer. Missionerne har omfattet angreb rettet mod køretøjer, mortérudstyr, fjender, herunder fjender i bygninger, de danske fly har desuden gennemført missioner med henblik på overvågning og indsamling af efterretninger. ■

LÆS FLERE
NYHEDER,
GÅ I DYBDEN
MED FOKUSOM-
RÅDER ELLER
SE VIDEOER PÅ
FORSVARET.DK

Veteranernes mand
– Michael Printzlau Vester
er veteranerkoordinator i Skive Kommune.
Læs side 30-31

INDHOLD

Kort nyt

SIDE 2-3

Indland

SIDE 4-8

Set udefra

SIDE 9

Indland: Danish Airshow

SIDE 10-11

Feature: Veteraner

SIDE 12-15

Udland

SIDE 16

Uddannelse og karriere

SIDE 17

Materiel

SIDE 18-19

Arbejdspladsen

SIDE 20-22

Forskning og analyse

SIDE 23

Kultur og identitet

SIDE 24-25

Læserne har ordet

SIDE 26-27

Sport og sundhed

SIDE 28

Navne

SIDE 29

Med andre øjne

SIDE 30-31

Bagsiden

SIDE 32

NYHEDER FRA IND- OG UDLAND

Stor spørgelyst under livechat med FC

DIALOG: Tirsdag den 23. august sad Forsvarschef Peter Bartram klar til at svare på spørgsmål fra medarbejdere og andre med interesse for Forsvaret i en planlagt live chat på forsvar.dk. Bag initiativet lå et ønske om at afprøve nye metoder til at styrke dialogen i Forsvaret. Spørgelysten var stor, og chatten nåede omkring emner som udlicitering af skydeområder, hvervning og fastholdelse, ytringsfrihed og uddannelsesmateriel til bjærgningsuddannelse. Selv om Forsvarschefen undervejs forlængede til en time, nåede han ikke at svare alle. Han besluttede derfor umiddelbart efter at gentage seancen allerede i ugen efter, tirsdag den 30. august fra kl. 17.30. Denne gang i to timer. Læs mere herom på forsvar.dk.. ■

Ugentlig mission update om OIR på plads

UDLAND: Fra den 24. juni har man kunnet finde ugentlig mission update fra de danske styrker indsat i Operation Inherent Resolve på forsiden af Forsvaret.dk. Opdateringerne bliver offentliggjort sidst i hver uge, hvor der er opdateringer fra alle de danske bidrag til kampen mod ISIL.

Flagdag højtideligholdes over hele landet

I hele landet hyldes Danmarks udsendte på flagdagen mandag den 5. september. Det er i år ottende gang, at flagdagen højtideligholdes, siden den blev indført. På flagdags-hjemmesiden <http://www2.forsvaret.dk/temaer/flagdag> kan du finde oversigter over kommunale arrangementer, samt arrangementer ved garnisoner, soldater- og marineforeninger med mere. I København højtideligholdes flagdagen af det officielle Danmark på Christiansborg med deltagelse af Kongehuset, Folketinget, regeringen og Forsvaret med flere. ■

ÅBENT HUS BYDER PÅ TEMAER OM ARKTIS OG SØREDNING

Søværnet i Frederikshavn deltager i den historiske kulturevent "Oceanos – Tordenskioldsdagene".

AF VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

ÅBENT HUS Hvordan ser hverdagen ud højt mod nord? Og hvordan foregår en redningsaktion? Det kan nysgerrige få svar på, når Søværnet i Frederikshavn lørdag 3. september holder åbent hus.

Ligesom sidste år har man slået kræfterne sammen med den historiske kulturevent "Oceanos – Tordenskioldsdagene", som er en oplevelsesweekend for hele familien. Man kan blandt andet opleve koncerter, teater og pistoldueller. Håndvåben og meget andet materiel kan man også få præsenteret på flådestationen, der vil forsøge at gøre et godt indtryk på de, der kunne være interesserede i job og uddannelse i Forsvaret og/eller den maritime sektor. Alle andre nysgerrige er selvfølgelig også velkomne.

To af dagens store trækplastre bliver formentlig temaer om Arktis og søredning. Besætningen på Inspektionsskibet Væderen samt Siriuspatruljen giver indblik i deres arbejde højt mod nord og fortæller, hvordan dagligdagen fungerer under den slags forhold.

Temaet om søredning (Search And Rescue, SAR) er et samarbejde mellem Søværnets Skole, Center for Sergeant- og Maritim Uddannelse og Kystredningstjenesten.

Hvis vejret tillader det, og SAR-helikopteren fra Aalborg ikke er optaget af en reel redningsaktion, vil Kystredningstjenestens fartøjer og EH101-helikopteren lave en fælles demonstration af deres evner. ■

Åbent Hus lørdag den 3. september kl. 10-16. Se program: www.oceanos.guide og www.forsvaret.dk/oplogfrh

”Vi er rigtig glade for de nye lokaler. Jeg er også overrasket over, hvor hurtige de (håndværkerne, red.) har været fra start til slut. Jeg tror, det har taget lige omkring et år. Nu glæder vi os bare til at flytte rigtig på plads,” siger Kim, stationsleder på Østerby redningsstation på Læsø.

DANMARKS NYE REDNINGSSTATIONER

Der bliver bygget nyt i kystredningstjenesten, som denne sommer har åbnet tre nye stationer.

AF IDA SUHR BIRKEMOSE / VFK

REDNING Den 10. juni blev den første af tre nye danske redningsstationer indviet. Det foregik i Østerby på Læsø, hvor den gamle redningsstation har gennemgået en større ombygning. Ombygningen er så omfangsrig, at stationen nærmest er at betragte som ny.

Der er blandt andet kommet varme i hallen, hvor redningsfartøjerne opbevares, og der er bygget nye lokaler til redningsfolkene, hvor de har overblik over kysten.

”Jeg tror faktisk, vi har Læsøs bedste udsigt nu,” siger Kim, der er stationsleder på Østerby redningsstation.

Ordentlige forhold

I løbet af sommeren blev de to andre redningsstationer også blevet indviet. Der er tale om de spritnye redningsstationer i Skagen og i Rønne.

”Vi prioriterer, at både vores fuldtids- og rådighedsansatte i Kystredningstjenesten kan arbejde i de bedst mulige rammer. Derfor var det glædeligt, at Forsvaret reagerede så hurtigt, da det blev konstateret, at der skulle forbedringer til, før at arbejdsmiljøet kunne blive godkendt af Arbejdstilsynet,” siger chef for Kystredningstjenesten, Tim Lillelund.

På Læsø, hvor det hele nu står klart og nyåbnet, har kystredderne brugt den første tid lige efter åbningen på at få flyttet alle ting på plads. Der var nemlig stadig lidt tomt i de nye lokaler, hvor ikke engang computerne var sat til endnu, da Forsvarsavisen besøgte den nye redningsstation i begyndelsen af juni.

For alle kystredningsstationer gælder det, at sommerhalvåret er det travleste. Selv om kystredderne er glade for at stå til rådighed, er der også nogle forholdsregler, du selv kan tage, inden du begiver dig ud til søs (se faktaboks). ■

Gode råd, når du skal bade:

1. Lær at svømme
2. Gå aldrig alene i vandet
3. Læs vinden og vandet
4. Lær stranden at kende
5. Slip ikke børnene af syne

Læs mere på
www.respektforvand.dk

Gode råd, når du skal sejle:

1. Lær at sejle
2. Hold dit grej i orden
3. Planlæg din tur
4. Hav en livline til land
5. Brug vesten

Læs mere på
www.respektforvand.dk

Bagsiden: Forgæves forsvarsværker. Læs side 32

2 X BRONZE TIL SEJLERNE

AF OLE STAMPE / FPS

SPORT Det militære sejlerlandshold deltog i perioden 19. til 24. juni 2016 i Open Nordic military championship. Stævnet blev afholdt i Zegrze, Polen. I stævnet deltog i alt 14 besætninger fra Polen, Finland, Brasilien, Holland og Danmark.

De to danske besætninger viste gode takter til stævnet. Efter første dag med fem gennemførte sejladser lå den ene danske besætning på tredjeplad-

sen, kun et point fra andenpladsen. De to følgende dage var der stort set vindstille, så til stor ærgrelse for sejlerne, blev de resterende sejladser aflyst.

Resultatet af stævnet blev derfor, at Danmark fik bronze individuelt, samt bronze som hold. Et flot resultat, som sejlerne dog følte sig overbeviste om, at de kunne have forbedret, hvis de resterende sejladser var blevet afviklet.

De danske sejler beviste endnu engang, at de kan være med i toppen, og at de samtidig er gode diplomater i det internationale sejlerfællesskab. ■

KOMMENTAR

Brug for dialog

Det er ikke en overdrivelse at sige, at Forsvaret er i vælten i øjeblikket. Der er stor travlhed og dynamik. Operationer og indsættelser planlægges og gennemføres i hastigt tempo. Vores uddannelsesstrukturer og rekruttering diskuterer og tilpasses de skiftende vilkår. Materielplaner og anskaffelser har også stor bevågenhed, og der pågår meget vigtige strategiske overvejelser om Forsvarets rolle i NATO, i Europa, i Arktis og i forhold til det nationale forsvar.

Det er heller ikke en hemmelighed, at det fortsat kræver meget af os at tilpasse os de rammer, der blev besluttet i det aktuelle forlig. Samtidig varer det ikke længe, før der tages hul på forhandlingerne om et nyt forlig.

Alt dette er meget vigtigt, og alt dette har vi brug for at diskutere internt og eksternt. Derfor vil jeg gerne endnu en gang vende blikket mod vores kommunikation og vores dialog i Forsvaret. Vi har brug for den, og den er afgørende for, at vi lykkes med vores mange opgaver og vores udfordringer. Derfor har vi en række tiltag i gang for at styrke netop dialogen og den interne kommunikation.

I foråret besøgte jeg mere end 20 tjenestesteder for at møde medarbejderne i en direkte dialog, og den 23. august gennemførte jeg for første gang en live-chat via Forsvaret.dk. Vi har også indført debatsiden ”Læsere har ordet” (se side 26-27, red.) i Forsvarsavisen, vi har udviklet vores tilstedeværelse på sociale medier, og vi afholder snart en kommunikationskonference for blot at nævne nogle af tiltagene. Men det er ikke gjort med det.

Aktuelt afventer vi således resultatet af en brugerundersøgelse af medarbejdernes ønsker og behov for kommunikation, og med den i hånden vil vi fortsætte udviklingen af målrettede tiltag, der kan styrke dialogen og kommunikationen.

Jeg vil gerne opfordre jer – medarbejdere – til at tage imod tilbuddene og hermed være med til at styrke dialogen i Forsvaret. Vi har brug for at få bragt vores samlede erfaringer og faglighed i spil. Og vi har brug for at øge den gensidige forståelse. Det gavner alle – og det gavner Forsvaret. ■

Se også

Stort interview med Forsvarschefen på side 6-7

Peter Bartram
general
forsvarschef

Foto: Sara Skytte

KOLOFON

FORSVARSAVISEN

UDGIVES AF:
Værnsfælles Forsvarskommando / VFK

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
generalløjtnant Per Ludvigsen
viceforsvarschef

REDAKTØR:
Birgit Baunehøj - baunehoj@mil.dk

KOMMUNIKATIONSSEKTIONEN
Værnsfælles Forsvarskommando
Danneskiold-Samsøes Allé 1
1434 København K
www.forsvaret.dk

DISTRIBUTION: Send evt. spørgsmål til forsvarsavisen@mil.dk

TRYKKERI: Rosendahls - Schultz
TRYK ISSN 2245-957X
ONLINE ISSN 2245-9588

FORSIDEFOTO: Kristina Schønnemann
Redaktion afsluttet 25. august 2016
Copyright Forsvaret 2016

Kilder i Forsvarsavisen kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn. Dette er aliedt af anbefalinger fra FE om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personelgrupper, hvis de står frem på en måde, så de let kan identificeres.

OPLAG: 26.500

LAYOUT: Bjarne Valdemar Jensen

FORSVARSMINISTEREN:

”MEDARBEJDERNE HAR DEN SAMME YTRINGSFRIHED SOM ALLE ANDRE”

Hvordan kan omverdenen kende forskel på ens private meninger og Forsvarets officielle holdning til et emne? Efter to samråd i Folketingets forsvarsudvalg har forsvarsminister Peter Christensen (V) valgt, at der skal udarbejdes retningslinjer for, hvordan man tydeliggør de to måder at udtale sig på.

TEKST OG FOTO: BIRGIT BAUNEHOJ / VFK

RETNINGSLINJER

Ytringsfrihed for Forsvarets medarbejdere er et emne, der har trukket flere overskrifter i pressen hen over foråret og sommeren. Efter to samråd i Folketinget om netop dette emne, inviterede forsvarsminister Peter Christensen (V) Forsvarsavisen til et interview for at understrege, at ytringsfrihed er en grundlovssikret ret for alle – også Forsvarets ansatte.

Forsvarsavisen: *Hvad er dit overordnede budskab til Forsvarets medarbejdere vedrørende ytringsfrihed?*

Forsvarsministeren: ”Det er enormt vigtigt at understrege, at man som medarbejder i Forsvaret har den samme ret til ytringsfrihed som alle andre i dette land. Det, jeg har oplevet i min tid som forsvarsminister – og glædet mig over – er, at når jeg kommer rundt og taler med medarbejdere i alle grene af Forsvaret, så gør man også brug af den ytringsfrihed og siger tingene, som de er, kalder en spade for en spade, og det sætter jeg enorm stor pris på. Jeg vil derfor opfordre medarbejderne til fortsat at ytre sig, så vi gør vores fælles arbejdsplads bedre.”

Forsvarsavisen: *På samrådet i Forsvarsudvalget i slutningen*

af juni sagde du, at der er forskel på, hvordan man udtaler sig offentligt. Prøv at forklare det?

Forsvarsministeren: ”Som jeg sagde på samrådet, så handler ytringsfrihed om, at man som privatperson ytrer sig på egne vegne og fremsætter personlige meninger og synspunkter. Men som jeg også sagde på samrådet, så ligger der en vigtig kommentar* til Grundlovens §77 om ytringsfrihed: Hvis den ansatte udtaler sig på institutionens vegne, er han undergivet normale instruktionsbeføjelser fra sine overordnede og kan kun udtale sig i overensstemmelse med deres retningslinjer. Dette er også generelt accepteret og udgør ikke en egentlig begrænsning af den pågældendes ytringsfrihed, men er en følge af selve ansættelsesforholdet. Jeg vil gerne gøre det klart, at der gælder det samme for Forsvarets ansatte, som der gælder for alle andre ansatte, der udtaler sig på myndighedens vegne: De repræsenterer myndigheden og dennes holdninger.”

Forsvarsavisen: *Og hvordan skal der så skelnes mellem disse to måder at udtale sig på for de ansatte i Forsvaret?*

Forsvarsministeren: ”Jeg mener, at man som medarbejder i Forsvaret har ret til at vide, hvad rammerne er for, hvornår man udtaler sig på den ene eller anden måde. Derfor har jeg rejst den her debat, hvor mit budskab er, at både for

at modtagerne af ytringerne ikke skal være i tvivl, og Forsvarets medarbejdere ikke skal være i tvivl, så bør man som udgangspunkt ikke være i uniform, når man udtaler sig på egne vegne som privatperson.”

Forsvarsavisen: *Hvad hvis man på sin arbejdsplads – for eksempel på en kaserne – bliver opsøgt af en journalist, der – uden forudgående aftale – spørger, om han/hun lige må stille et enkelt og hurtigt spørgsmål. Og lad os sige, at medarbejderen gerne vil udtale sig som privatperson. Kan medarbejderen så beholde uniformen på og sige til journalisten, at ”jeg udtaler mig som privatperson”, eller skal medarbejderen skifte tøj, før han må tale med journalisten?*

Forsvarsministeren: ”Når vi nu skal kigge på retningslinjerne, vil der være en masse detaljer. Det er også derfor, at det som udgangspunkt er nemt at have en skillelinje ved, om man har uniform på eller ej i forhold til, om man udtaler sig på myndighedens vegne eller som privatperson. Det arbejde må vi så få kortlagt, for jeg anerkender fuldt ud, at der er mange nuancer i denne diskussion. Men jeg mener, hvis man har uniform på, så har man en pligt til at informere journalisten om, at man udtaler sig på egne vegne.”

Forsvarsavisen: *Så er det ok, hvis man for eksempel af*

FAGFORENINGS- FORMÆNDENE

MENER:

Niels Tønning
formand for HOD
Hovedorganisationen
af Officerer i Danmark

Der har været talt meget om ytringsfrihed i Forsvaret – eller måske nærmere talt meget om manglen på samme. Generelt er opdelingen mellem at udtale

sig officielt eller privat en svær størrelse, og det bliver kun mere kompliceret, hvis vi kaster spørgsmålet om uniform eller ikke uniform med i ligningen. Uniformen sender jo et kraftigt signal til modtagerne om, at personen rent faktisk ved, hvad han eller hun taler om. Under alle omstændigheder er ytringsfrihed en grundsten i demokratiet.

Lige nu og her er vi tilfredse med, at ministeren har indkaldt til dialog, før retningslinjerne bliver udarbejdet, og vi ser frem til at drøfte emnet på et mere konkret plan. ■

Tina Pihl Tingberg
formand for HK
Forsvarets Landsklub

At Forsvaret sætter fokus på ytringsfrihed er positivt – og påkrævet. Medieomtalen af vilkårene for ytringsfrihed på vores arbejdsplads viser behovet. Det er glædeligt,

at man med de kommende retningslinjer følger regeringens beslutning om at styrke oplysningen om offentligt ansattes ytringsfrihed. Den er udstrakt, som Ombudsmanden netop har slået fast. Retningslinjerne, som fortsat er under udarbejdelse og endnu ikke drøftet med de faglige organisationer, vil først være noget værd, når medarbejderne tør bruge dem. Det er derfor yderst vigtigt, at Forsvarets ledelse viser alle medarbejdere, at vi trygt kan bruge vores ytringsfrihed som privatpersoner, også når det kommer til at mene noget om vores arbejdsplads. Samtidig skal man kunne fremføre problemer eller uhensigtsmæssigheder på arbejdspladsen uden frygt for repressalier internt. ■

Flemming Vinther
formand for HKKF
Hærens Konstabel- og
Korporalforening

Det er en grundlæggende værdi i vores samfund, at offentligt ansatte kan ytre sig frit om deres arbejdsområde og

arbejdsplads, også hvis de er kritiske. Den ret gælder selvfølgelig også for soldater, og det må der aldrig være tvivl om.

Ytringsfriheden gælder også soldater, der optræder i uniform, så længe de udtaler sig på egne vegne. Et ”uniformsforbud” vurderer HKKF som en begrænsning af retten til at ytre sig. I HKKF ser vi frem til at deltage i det arbejde, ministeren har sat i gang for at skabe klare retningslinjer. Det er vigtigt for Forsvaret, at vi har en levende og åben debatkultur. Vi forventer, at de kommende retningslinjer klart og utvetydigt vil understøtte en sådan kultur. ■

tidsnød ikke kan skifte tøj og derfor understreger over for journalisten, at man udtaler sig som privatperson?

Forsvarsministeren: ”Jeg kan sagtens se situationer – blandt andet når man er udsendt og i tjeneste døgnet rundt – hvor man vil have uniform på, og hvor det, at man så ikke måtte udtale sig, ville være en knægtelse af den ytringsfrihed, som man selvfølgelig har. Jeg kan ikke allerede nu gå ned i alle detaljer, og det er også derfor, der nu vil blive udarbejdet retningslinjer, som vi i Forsvarsministeriet sætter i gang nu, hvor der også vil være en dialog med de faglige organisationer om at få fundet eksemplerne og få taget stilling til dem. Mit grundlæggende budskab er, at det er en svær debat. Og så synes jeg heller ikke, man stiller medarbejderne i nogen god position, hvis man ikke tager stilling til det. Forestillingen om, at en stor virksomhed som Forsvaret med næsten 20.000 medarbejdere har næsten 20.000 forskellige udlægninger på myndighedens vegne, giver ikke mening. Og det er ikke en diskussion om ytringsfrihed eller ej i mit hoved.”

Forsvarsavisen: *Skal medarbejdere, der har profilbillede på Facebook, hvor de er iført uniform, udskifte det med et billede, hvor de er i privat tøj?*

Forsvarsministeren: ”Nej, det forestiller jeg mig ikke.

Men sociale medier er også det, man helt naturligt skal tænke med ind i sådan nogle retningslinjer, for det er en stor kommunikationsplatform i dag. Man vil jo så tit på de sociale medier ikke være i tvivl om, at det er på egne vegne, man udtaler sig, så det er ikke fordi, det i min tankegang udgør et stort problem at få afklaret.”

Forsvarsavisen: *Vil retningslinjerne også komme til at gælde for myndigheder som Beredskabsstyrelsen og Hjemmeværnet?*

Forsvarsministeren: ”Når vi fra Forsvarsministeriets side laver disse retningslinjer, kommer det til at gælde for hele koncernen.”

Forsvarsavisen: *Hvad så med Forsvarsakademiets medarbejdere, hvoraf flere ofte optræder i pressen, primært med udlægninger af deres forskning, som ofte kan have kritisk indhold – også over for Forsvaret?*

Forsvarsministeren: ”Jeg tror, man ville kunne finde mange andre eksempler, og derfor har jeg også hele tiden sagt, at en enkelt måde som udgangspunkt er at få skilt tingene ad, så hvis man har uniform på, så repræsenterer man mere og andet end sig selv. Og så kan der være undtagelser.”

Forsvarsavisen: *Hvornår forventes retningslinjerne at være klar til Forsvarets medarbejdere, så de har noget konkret at læse og rette sig efter?*

Forsvarsministeren: ”Jeg har ikke sat en tidsramme. Og egentlig synes jeg, det er vigtigt, at det bliver gjort grundigt og ordentligt og med inddragelse af de relevante parter, fordi det jo er ret fundamentalt. Det er ikke en hastesag, og ikke en sag, der tager udgangspunkt i noget konkret, men i nogle iagttagelser og oplevelser, jeg har gjort mig som forsvarsminister. Og man skal også huske på, at der sagtens kan være medarbejdere i dag, der holder sig tilbage med at ytre sig, fordi der ikke findes nogen retningslinjer. Så hele pointen om, at det at have retningslinjer kan få nogen til at lade være med at deltage i debatten; det ser jeg faktisk stik modsat på.” ■

* Grundloven. Med kommentarer af Jens Peter Christensen, Jørgen Albæk Jensen, Michael Hansen Jensen”, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2015. (Se side 498)

Viggo Lemche
formand for
Foreningen af Ingeniører
i Forsvaret

Ytringsfrihed er retten til frit at udtrykke sin mening i skrift og tale uden andres forudgående godkendelse, og står dermed i

modspænding til censur. Ytringsfrihed har således oprindeligt ikke noget at gøre med, om man efterfølgende kan straffes for sine udtalelser, men debatten i medierne hen over foråret og sommeren indikerer, at ytringsfrihed har fået en anden betydning, nemlig om man frit kan udtale sig uden risiko for efterfølgende sanktioner. Den seneste debat om ytringsfrihed i Forsvaret synes at forholde sig til den anden og nyere betydning af ordet. Sagen har to væsentlige aspekter, dels de mere formelle retningslinjer for hvordan man må udtale sig officielt såvel som privat, dels – og meget vigtigere i mine øjne – om den enkelte i Forsvaret kan udtale sig uden at skade sin fremtid.

De formelle retningslinjer er vigtige, og arbejdet med at få dem fastlagt er sat i gang. Det vil næppe blive kontroversielt. Problemet er og bliver det andet aspekt. Her er Forsvarets store udfordring at få vendt skuden, så det bliver værdsat, at man ytrer sig; også og især når man taler Roma midt imod. Erfaringen har vist mig, at for eksempel yngre officerer ikke ønsker at stå frem med kontroversielle synspunkter. Og det er en skam. For uden en levende debat, hvor det er argumenternes styrke, som er afgørende, så forstener Forsvaret som organisation.

Det vil kræve en kulturændring i Forsvaret, hvis vi skal ændre den nuværende tingenes tilstand. Det bliver svært. Og det er formentlig ikke tilstrækkeligt at opfordre til en fri debat, selv om det er en forudsætning. En kulturændring forudsætter, at Forsvarets øverste ledelse ønsker det og i praksis viser, at de mener det. Under alle omstændigheder vil det tage tid. ■

Sara Vergo
formand for
DJØF Offentlig

Ytringsfriheden er en af grundpillerne i vores demokrati. Det er derfor positivt – men også nødvendigt – at regeringen nu iværksætter en øget

oplysningsindsats om offentligt ansattes ytringsfrihed. En åben dialog og debatkultur er en forudsætning for at udvikle den offentlige sektor. Det gælder også Forsvaret. Jeg er i den forbindelse glad for, at Ombudsmanden har understreget, at Forsvarets ansatte har samme ytringsfrihed som andre offentligt ansatte.

Det er vigtigt, at offentligt ansatte er bevidste om deres ansvar for at bidrage til udviklingen af den offentlige sektor. Derfor er det en god idé, at man på alle offentlige arbejdspladser fremmer en debatkultur – og også anerkender kritik. Jeg er enig med forsvarsministeren i, at udarbejdelse af retningslinjer kan være med til at fremme debatten. Men jeg er dog lidt betænkelig ved

hans idé om at lade det være afgørende, hvorvidt man bærer uniform, for hvornår man kan ytre sig. Det kan blive opfattet som en restriktion af ytringsfriheden. Jeg synes, det er en vigtig diskussion, som bør tages med de relevante faglige organisationer – ikke kun i Forsvaret, men i alle myndigheder, hvor medarbejderne bærer uniform eller anden arbejdsbeklædning.

Vi har næppe set de sidste forsøg på konkret at stække offentligt ansattes ret til at deltage i samfundsdebatten. Derfor skal vi benytte hver en lejlighed til at understrege, at ytringsfriheden ikke kan gradbøjes og til at opfordre til, at offentligt ansatte deltager aktivt i debatten. ■

CS har ingen kommentarer til Forsvarsavisen, men siger dog:

Vi ser frem til at drøfte det ved de fremtidige møder, og vi ser frem til at få en rigtig god og konstruktiv dialog. ■

FORSVARSCHEFEN:

”JEG OPFORDRER ALLE TIL AT GÅ UD AT DELTAGE I DEBATTEN”

Et forår med et stort pressefokus på ytringsfrihedens vilkår i Forsvaret og en ombudsmandsrapport i kølvandet har gjort indtryk. Ordene om firing og illoyalitet har forsvarschef Peter Bartram beklaget. Og sammenhængen, de blev sagt i, er også blevet forklaret. Forsvarschefen tager kritikken alvorligt, men han synes også, at tiden er kommet til at se fremad og få rykket positivt ved debat-lysten i Forsvaret. Forsvarschefen har igennem de seneste år arbejdet på at forbedre den interne kommunikation og rammerne for debat og dialog i Forsvaret, og han ærgrer sig over, at kritikken kom til at fylde mere end indsatsen for at styrke vilkårene for en livlig og konstruktiv, faglig debat.

AF BIRGIT BAUNEHØJ / VFK. FOTO: SARA SKYTTE

YTRINGSFRIHED

I årets første fem måneder rejste Forsvarschef Peter Bartram rundt til mere end 20 tjenestesteder i ind- og udland. Det blev til omkring 25 timers dialog og debat ansigt til ansigt med medarbejderne.

”Jeg har fået utrolig mange positive tilkendegivelser fra medarbejderne. Flere er kommet op til mig og har sagt, at de sætter pris på, at jeg åbent og ærligt besvarer alle spørgsmål – også de meget kritiske – og at vi kan have en åben debat om tingene,” lyder det fra Forsvarschef Peter Bartram.

På trods af de mange positive tilkendegivelser og de mange timer med dialog, debat og kritiske spørgsmål til Forsvarschefen, blev det et helt andet sted, fokus blev rettet imod. For i marts i år dukkede en video fra en af rundrejsestederne op i pressen, hvor Forsvarschefen talte om den ”uhøviske” debattone på blandt andet Forsvarets facebookside, hvor negative og stødende bemærkninger om for eksempel homoseksualitet og racistiske kommentarer skæmmede debatten. Forsvarschefen har forklaret, at han tog emnet op for at understrege, at han ønskede debat – men også at debatten foregik i en konstruktiv og ordent-

lig tone. Det var i den forbindelse, at Forsvarschefen brugte ordene ”firing” og illoyalitet”. Ombudsmanden gik ind i sagen, og 28. juni landede hans rapport, hvori han kaldte det ”meget kritisabelt”, at Forsvarschefen i den forbindelse ikke havde givet et retvisende billede af de ansattes ret til ytringsfrihed. Dog fandt Ombudsmanden det samtidig ”helt forståeligt, at forsvarschefen så et behov for at adressere tonen i debatten på Forsvarets Facebookside.”

Tager kritikken alvorligt

På den anden side af sommerferien har Forsvarsavisen sat Forsvarschefen stævne for at spørge, hvordan han ser på sagen, her mere end to måneder efter rapporten kom.

”Kritikken må jeg tage alvorligt og gøre noget ved. Og det har vi også allerede gjort. Men det samlede billede af Forsvaret som et sted, hvor der ikke er højt til loftet og plads til debat – det synes jeg ikke er et retvisende billede,” siger Forsvarschef Peter Bartram.

Tværtimod synes han, at medarbejderne er rigtig gode til at stille ham og resten af ledelsen en masse kritiske spørgsmål, der giver anledning til at reflektere en ekstra gang over alt fra de små til de helt store beslutninger.

”Så det interessante er nu, at hvis det alligevel er opfattelsen blandt nogle, at de skal være nervøse for at sige deres mening, så har vi en ledelsesmæssig udfordring. Og derfor har jeg tænkt meget på, hvad jeg og ledelsen kan gøre ved det, ud over igen at gå ud og give interview, hvor jeg igen beklager og forklarer. Men jeg tror faktisk, at det er meget mere relevant og interessant gennem handling at vise, at det faktisk er muligt at rykke ved denne opfattelse,” siger Forsvarschefen og peger på, at han og ledelsen blandt andet vil bruge en stor portion energi på igen og igen at opfordre de ansatte til at stille spørgsmål – også de kritiske.

”Faktisk synes jeg, at den offentlige debat savner den militære faglighed, så jeg kan igen kun sige til medarbejderne: Deltag i debatten internt som eksternt,” siger Forsvarschefen, som har understreget over for cheferne rundt om i Forsvaret, at de også lokalt skal sørge for at skabe rammer og situationer – for eksempel gå-hjem-møder eller den altid åbne dør til chefens kontor – så medarbejderne ikke er i tvivl om, at de må og kan komme til orde.

Samtidig har Forsvarschefen en opfordring til medarbejderne – også dem, der stadig tror, at det kan få konsekvenser at udtale sig frit:

”I medarbejdere skal turde at læne jer frem og komme med de faglige og konstruktive tanker, ideer og kritik, I går rundt med. Jeg har ved flere lejligheder rost folk for sådanne konkrete forbedringer, der er blevet gennemført på baggrund af medarbejdernes ideer. Åbenhed og debat er det, der virker, og det, der forandrer tingene til det bedre. At folk stiller kritiske spørgsmål er i virkeligheden den måde, vi udvikler os på, og den måde institutionen udvikler sig på. Det er vejen frem,” siger han.

Flere nye tiltag

Gå-hjem-møder med cheferne ude ved enhederne samt nyhedsbreve fra Forsvarschefen var blandt nogle af de tiltag, der var sat i gang, før ombudsmandssagen rullede.

”Vi har også opgraderet den måde, vi bruger de sociale medier på, og så er vi i færd med at rykke Forsvarsavisen i en retning, hvor der er mere debat. Blandt andet er der kommet en debatside i avisen, hvor ansatte kan skrive læserbreve til, hvilket allerede nu har vist sig, at flere meget gerne vil – og det sætter vi meget stor pris på. Vi har også lavet en brugerundersøgelse, hvor vi har spurgt medarbejderne, hvordan de helst vil kommunikeres til og via hvilke

platforme. Vil de helst have det som push-beskeder på mobilen eller er det for intimiderende? Eller vil de have det via hjemmeside eller noget helt tredje. Ud fra de svar, de giver os, vil vi meget gerne prøve at indrette kommunikationen. For vi er jo interesseret i at nå ud med informationer til de ansatte samt være i løbende dialog med dem,” lyder det fra Peter Bartram, der også som et forsøg lavede en livechat-debat på Forsvaret.dk den 23. august, hvor alle ansatte (og andre interesserede) kunne deltage. Rigtig mange stillede spørgsmål, og det blev straks besluttet at gentage seancen ugen efter – bare i længere tid, så flere spørgsmål kan nå at blive besvaret.

”Og selvfølgelig vil jeg og ledelsen også fremover løbende komme rundt på skoler og tjenestesteder og tage debatten i øjenhøjde med medarbejderne. For vi skal selvfølgelig have fjernet den frygt, der er blandt nogle. Og jeg tror, vi er godt på vej,” slutter Forsvarschef Peter Bartram. ■

Se også
Lederen side 3

PÅ PLADS I HJØRRING

Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse har nu formelt overtaget alle opgaver med lønadministration.

AF FRS OG FPS

FLYTNING

I forbindelse med regeringens plan ”Bedre balance” blev det besluttet, at Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse (FRS) i Hjørring skulle overtage opgaver med lønadministration fra Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS). FRS har siden juni i år varetaget alle opgaverne tilknyttet lønadministrationsopgaven og overtog formelt ansvaret den 1. august.

I de to styrelser har der været fokus på, hvordan overdragelsen af opgaverne kunne ske gradvist og kontrolleret, uden at koncernens medarbejdere mærkede ændringer i håndteringen af lønopgaven. Det er lykkedes uden problemer. Udgangspunktet var dog ellers ikke helt nemt, da 31 af 32 medarbejdere valgte ikke at flytte med fra Ballerup til Hjørring. Takket være en intensiv rekrutteringsproces er det dog lykkedes pr. 1. august at få 29 af de 31 stillinger besat. Sideløbende har der været et stort arbejde med at få sagt ordentligt farvel til de medarbejdere, der ikke er flyttet med.

”Det har været vigtigt for både FPS og FRS, at vi har kunnet løse opgaven med at udbetale løn til de ansatte samt få sikret en god overdragelse af opgaverne. Samtidig har vi sikret, at de berørte medarbejdere er blevet behandlet ordentligt og korrekt,” siger kontorchef i FPS, Søren Kock.

Fælles markering

Hans kollega i FRS, chef for procesafdelingen Jan Møller Pedersen, fortæller, at der allerede siden beslutningen om overdragelsen af lønadministrationen er pågået et intenst opbygningsarbejde i FRS med fokus på altså blandt andet rekruttering. Men arbejdet stoppede naturligvis ikke der. ”Vi har blandt andet brugt en del krudt på at introducere de nye medarbejdere for kulturen i FRS, hvor medarbejderinvolvering er en naturlig del af hverdagen,” fortæller Jan Møller Pedersen. Den 16. august var der en fælles markering af overdragelsen mellem FRS og FPS. De to sidste ledige stillinger ventes at være på plads i løbet af oktober.

Hvis du har spørgsmål om løn

Hvis du har spørgsmål til din løn, lønseddel osv. skal du fremover kontakte FRS. Du kan kontakte FRS via formularen på HR-portalen eller på tlf. nr. 728 19000 frem til 1. september, herefter på tlf. nr. 728 10700. ■

OVERDRAGELSEN I TAL

55 stillinger tilknyttet lønadministrationen er blevet overført fra FPS til FRS

32 af disse stillinger var placeret i Ballerup, mens 23 stillinger var placeret i Hjørring

1 medarbejder er flyttet med opgaven til Hjørring

26 medarbejdere er blevet afskediget eller har sagt op

5 medarbejdere er blevet ansat i andre stillinger inden for ministerområdet

TEKST OG FOTO: MARTIN FINNEDAL

#SERVEWITHPRIDE

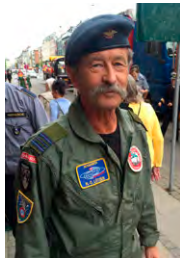
Omkring 50 soldater og civile gik med, da Forsvarets øverste ledelse for første gang officielt deltog i Copenhagen Pride. Også Forsvarsavisen deltog. Vi ville gerne vide, hvorfor man valgte at bruge sin lørdag på at deltage.

Susanne

**Underviser
Forsvarsakademiet,
chef for Center
for Landmilitære
Operationer**

Jeg er med, fordi jeg tror på mangfoldighed, og jeg tror på at Forsvaret skal have fat på de dygtigste medarbejdere uanset køn, seksualitet og religion. Som underviser kan jeg konstatere, at det ikke nødvendigvis er dem, man tror, der er de dygtigste, der rent faktisk er de dygtigste. Og det er dem, vi skal have fat i. Helt overordnet synes jeg, det er vigtigt at sende et signal om værdien af mangfoldighed til fremtidige generationer.

Rolf

**Forsvarsakademiet,
Institut for Sprog og
Kultur, København**

Jeg synes, det er en helt naturlig ting at gøre. Vi er alle forskellige på alle mulige måder.

Jeg mener, LBGT-bevægelsen har været undertrykt i mange år, og det er vigtigt at vise, at vi i Forsvaret støtter den. Vi bliver ofte opfattet som en organisation af "rigtige mandfolk", hvor der ikke er overskud eller plads til at være anderledes. Og det er der jo netop i Forsvaret. Derfor mener jeg bestemt, at vi bør være med og vise flaget.

Ole

**Forsyningshjælper
ved 2. Brigade**

Jeg vil gerne vise den danske befolkning, hvilken mangfoldighed der er i Forsvaret. Vi er ikke så firkantede, som

alle går og tror. Jeg sprang selv ud for 12 år siden, fordi jeg følte, at jeg enten måtte bekende kulør eller sige op, og så sprang jeg ud. Det er gået over al forventning. Jeg har ikke modt nogen negative konsekvenser. Så længe du er dig selv og er en god soldat, så er der ingen problemer.

Rebekka

Skibschef

Jeg er her for at støtte op om sagen og har slæbt min veninde med, som er i Beredskabsstyrelsen. Jeg synes, det med

tiden er blevet vigtigere at deltage i Priden. Jeg synes generelt, man i samfundet fornemmer, at der er modstand mod at være homoseksuel. Hvilket der faktisk ikke er i Forsvaret. Jeg synes, Søværnets holdning til folk, som er anderledes, er ekstra åben og meget favnende. Det er i hvert fald, hvad jeg har oplevet i mine 12 år i Forsvaret.

Emil

**It-supporter ved
Air Transport Wing**

Jeg er her for at støtte Forsvarets personel – hele Forsvarets personel – og deres ret til forskellig

seksualitet. Jeg synes, det er vigtigt at være med til at skabe en tryk arbejdsplads. Det handler rigtigt meget om respekt for hinanden. Vi skal kunne stole på hinanden. Så er det også vigtigt, at vi kender til hinanden. Jeg vil gerne støtte op om de kammerater, der måske går rundt på deres arbejdsplads og er bange for at stå ved, hvem de er. Det har de ingen grund til, synes jeg.

Christian

**Flyveroverkonstabel,
Emek, Challenger,
Hercules og T-17**

Jeg er her af den årsag, at jeg selv er biseksuel. Jeg begyndte faktisk at gå med i Priden, før jeg sprang ud. Det er fjerde

år, jeg går med i uniform. Jeg valgte selv at springe ud, fordi jeg havde en masse gode kolleger, der støttede op om Priden. Så jeg synes selvfølgelig, det er en rigtig god ting at gå med i paraden. Hvis det kan hjælpe mig til at springe ud, kan det sikkert også hjælpe andre. Det er vigtigt at fortælle folk, at de er velkomne i Forsvaret, ligegyldigt hvem de er.

Christine

**Sprogofficer i russisk,
Forsvarsakademiet**

Jeg er her i dag, fordi jeg synes, det er vigtigt, man som ansat i Forsvaret viser flaget. At man er en,

der kæmper for lige rettigheder for alle, om det så gælder seksualitet, køn eller hvor man kommer fra. Jeg synes, vi alle skal respektere hinanden og være der for hinanden. Ikke mindst som mennesker, men også som soldater. I dag viser vi solidaritet og står sammen, og jeg synes, det er rigtigt vigtigt, at vi gør det i uniform.

Jette

**Chef for
Veterancentret**

Jeg har altid gået med i Priden, da jeg selv er gift med en kvinde. Efter Forsvaret er begyndt at gå med, synes jeg, det er det helt rigtige sted at være. Jeg synes, det er vigtigt for mangfoldighed generelt, at vi viser, at også Forsvaret er en rummelig arbejdsplads, hvor vi alle sammen kan være. Og dermed vise os som et spejl af det øvrige samfund.

Laila

**Direktør
Forsvarsministeriets
Personalestyrelse**

Jeg er her i dag for at være med til at vise, at Forsvaret og Forsvarsministeriets

område er en åben og moderne arbejdsplads. Når vi rekrutterer medarbejdere, kigger vi ikke på folks seksuelle, kulturelle eller etniske baggrund. Vi ser på, hvilke kompetencer de har, og hvad de kan byde ind med til at løse opgaverne. Det er vigtigt at være her for at synliggøre både over for eventuelt kommende medarbejdere og nuværende medarbejdere – at i Forsvaret behøver man ikke skjule sin seksualitet.

Nils

**Chef for
Forsvarsakademiet**

Jeg er her for at vise, at Forsvarets officersuddannelser og Forsvaret generelt er for alle, der har viljen

og evnen uanset køn og alder. Det er for at vise den rummelighed, som Forsvaret skal repræsentere. Og så er jeg her også af helt principielle årsager. Lige præcis retten til at være den, man er, bliver undertrykt så mange steder, og det synes jeg er blevet aktualiseret med mange af de ting, der sker omkring os, også siden jeg var her sidst. Det vil jeg gerne være med til at markere min modstand imod.

Sebastian

Navigationsofficer

Jeg er her for at være med til at vise, at Forsvaret er en mangfoldig arbejdsplads. Det synes jeg er vigtigt. Jeg vil

også gerne være med til at vise, at Danmark er et sted, hvor der er plads til alle. Forsvaret er en stærk stemme i og med, at mange opfatter os som en mandsdomineret arbejdsplads, hvor der måske ikke er plads til forskelligheder, men det viser vi jo i dag, at der er. Derfor synes jeg, det er rigtigt vigtigt, at Forsvaret officielt bakker op om Priden. Så føler jeg også, at jeg står meget stærkere, hvis jeg selv skal diskutere min tilstedeværelse her.

Per

**Viceforsvarschef,
Værnsfælles
Forsvarskommando**

Jeg er her af en hel stribede gode grunde. Først og fremmest af idealistiske grunde.

Vi som Forsvaret skal stå op for de værdier dette land bygger på, og det er blandt andet retten til at være forskellig. Ordet forskellighed betyder en masse i denne sammenhæng. Vi har alle en ret til at være forskellige, og den ret er uomtvistelig, men vi skal desværre ikke ret langt ud over landets grænser, for at folk bliver forfulgt, fordi de er forskellige. Så er der den anden side: Vi i Forsvaret har brug for forskellighed for at skabe gode løsninger. Og vi har brug for forskellige mennesker. Forsvaret er en rummelig arbejdsplads. Derfor er jeg med i dag for at signalere, at vi har brug for alle, der kan og vil.

Mette

**Værnepligtig,
Arbejder for Soldaten**

Jeg er her for at støtte op om mangfoldighed. Som unge, som vi værnepligtige er, føles det som en

selvfølge at være med til et arrangement, der gør det. Og som endda er en fest for mangfoldigheden. Det føles meget naturligt og rart at være her. Det er sjovt og hyggeligt, så det vil jeg selvfølgelig gerne være med til.

Camilla

**Sprogofficer i russisk,
Forsvarsakademiet**

Jeg synes, det er vigtigt at være her i dag for at vise, at også en organisation som Forsvaret støtter op om

det, som vi er her for i dag alle sammen. At vi kan kæmpe sammen for lige rettigheder for alle, om det gælder køn, seksualitet eller nationalitet. Det er vigtigt at vise, at vi støtter op om det.

Martin

Skibschef

Jeg synes, det er en utroligt vigtig ting at støtte op om. Og for at vise at der også i Forsvaret er plads til alle. Jeg har aldrig

oplevet nogle fordomme om min seksualitet i Forsvaret. Jeg vil gerne vise alle de andre homoer, der er til stede her i dag, at man sagtens kan være homo i Forsvaret.

COPENHAGEN PRIDE

Cirka 60 personer deltog ved Copenhagen Pride-paraden, der fandt sted i København lørdag 20. august. Alle deltog på frivillig basis og har således ikke modtaget løn for deres tid. Forsvaret deltog sammen med beredskabet i optoget blå blink under mottoet #ServeWithPride. Der var i løbet af dagen og efterfølgende en livlig debat på Facebook om Forsvarets deltagelse. Så livlig at den blev omtalt i en artikel på Politikens netavis. Meget af debatten gik på retten til at bære uniform ved Copenhagen Pride-paraden. Man må som ansat i Forsvaret deltage i optog eller møder i uniform, så længe man ikke demonstrerer mod tjenstlige forhold, mod Forsvaret i almindelighed eller mod landets forsvarspolitik.

SAGT & SKREVET OM
FORSVARET

Udbytte af F-35?

”Vi føler os meget sikre på, at danske virksomheder over de næste 25-30 år vil få omsætning for omkring 5,5 milliarder dollar (godt 36 milliarder kroner) ud af vores partnerskab.”

Topchef Orlando Carvalho fra Lockheed Martin mener, at en potentiel guldregn af ordrer til den danske forsvarsindustri er på vej, efter at et flertal i Folketinget før sommeren pegede på det amerikanske F-35 som Danmarks fremtidige kampfly.

Ritzau
24. august 2016

Usikkerhed om
behandling af fanger

”At der stadig er usikkerhed om, hvad danske soldater, der er i krig i Irak og Syrien i øjeblikket, skal gøre, hvis de tager nogen til fange, skærper nødvendigheden af en undersøgelse. Der er ikke tale om politisk hævn, men om et nøgternt behov for grundig refleksion og juridisk vurdering.”

Leder i Politiken vedrørende sagen om 23 irakere, der i 2004 under dansk ansvar blev taget til fange og overleveret til irakisk politi, under hvis varetægt de blev udsat for tortur.

Politiken
23. august 2016

Psykisk sårbare
udsendte

»Jeg syntes, verden var forfærdelig, så jeg havde kun én tanke i hovedet, og det var at komme af sted igen. Jeg ville tilbage til det trygge, og for mig var det udsendelsen, hvor jeg ikke skulle forklare mig eller have problemer med at handle i Netto, fordi jeg var bange. Når du er kriger, er du så fokuseret på opgaven, at det er hele dit liv. Du skal reelt bare skide, sove og spise og så løse opgaven...«

Krigsveteran Lars Lang blev trods psykiske problemer i august 2011 sendt til Helmand-provinsen som CIMIC-befalingsmand, hvor han skulle være bindeled til lokalbefolkningen. En af Forsvarets psykologer peger på, at det fortsat er muligt at skjule psykisk sårbarhed før udsendelse.

Berlingske
23. august 2016

Lavt trusselsniveau
i Libyen

”Vi vurderer, at trusselsbilledet er lavt i forhold til selve opgaven med at sejle ind, få containerne om bord og sejle ud igen. Og skulle der opstå uforudsete ting, så er vi i stand til at håndtere dem.”

Forsvarsminister Peter Christiansen (V) om det danske bidrag med henblik på fjernelse af rester af et kemisk våbenprogram i Libyen. Absalon samt et transportskib afsjælede onsdag 17. august. Missionen er enstemmigt vedtaget i Folketinget.

Jyllands-Posten
17. august 2016

KLUMME

Af **Christian Brøndum**
journalist

NATO’s
hovedpiner trykker

Uret havde passeret klokken 22 lokal tid den 15. juli, da dele af det tyrkiske militær indledte forsøget på at tage magten. På Tyrkiets luftbase, Incirlik, opdagede de danske soldater i F-16-detachementet på basen, at noget var under opsejling. Luftrummet blev lukket, og alle operationer mod ISIL i Syrien og Irak indstillet. Så forsvandt strømmen. Danskerne startede deres nødgenerator, mens piloter, teknikere og stab fulgte med i nyhederne fra Ankara og Istanbul. Amerikanske og europæiske kilder oplyste, at koalitionsstyrkerne på Incirlik befandt sig i “Force Protection Condition Delta”, hvilket indebar nedlukning af alle aktiviteter bortset fra beskyttelse af basen.

Kupforsøget i NATO-landet Tyrkiet er blot et af de nyeste problemer, der hober sig op for det, der kaldes verdens stærkeste militæralliance. Under Den Kolde Krig tog militærjuntaer flere gange magten i Tyrkiet og Grækenland, hvilket NATO-alliancens medlemmer accepterede. Man accepterede endda, at Tyrkiet i 1974 invaderede det nordlige Cypern, som stadig er besat af tyrkiske styrker. Portugal var et gammeldags diktatur, styret af Antonio Salazar, da landet i 1949 var medunderskriver på NATOs oprettelse.

Men kan NATO i dag blot acceptere, hvis Tyrkiet udvikler sig til et enmands-demokrati, der fyrer, fængsler og henretter politiske modstandere? Kan NATO, med højtidelige demokratiske værdier indskrevet i formålsparagraffen trække på skuldrene, hvis det viser sig, at alternativet til det mislykkede forsøg på at etablere et militært, sekulært regime bliver et islamistisk autoritært regime?

Det er i vestlig interesse, at Tyrkiet har styr på sine grænser og på flygtninge- og migrationsstrømmen mod Europa. Men det er også i vestlig interesse, at præsidenten styrer uden at begå overgreb. Der bliver brug for både USA, NATO og EU til at holde Tyrkiet på sporet.

Bekymring skinnede igennem i den erklæring, NATO-generalsekretær Jens Stoltenberg offentliggjorde efter kupforsøget. “Som medlem af et unikt værdibaseret fællesskab er det essentielt, at Tyrkiet, ligesom alle andre allierede, sikrer fuld respekt for demokratiet, dets institutioner, forfatningen, retssikkerhed og fundamentale frihedsrettigheder,” lød det fra Stoltenberg, mens de tyrkiske myndigheder umiddelbart efter kupforsøget afsatte og arresterede 2.700 dommere og indledte diskussion om genindførelse af dødsstraf. I den følgende tid steg antallet af tilbageholdte med adskillige tusinder.

NATO har i forvejen andre udfordringer på bordet. Rusland har med annekteringen af Krim og krigsførelsen i det østlige Ukraine fejlet alle spilleregler til side.

På topmødet i juli besluttede alliancen derfor blandt andet at sende fire “robuste” bataljoner til de tre baltiske lande plus Polen. “Robust” betyder, at der bliver tale om kampgrupper, der rummer de nødvendige kapaciteter til at operere selvstændigt. Danmark skal bidrage til den britiskledede bataljon til Estland.

Fire bataljoner vil ikke kunne bremse et russisk konventionelt angreb, der føres frem med fuld styrke. Men det er heller ikke hensigten. Meningen er, at der blandt de første kæmpende NATO-soldater vil være soldater med amerikanske, britiske, tyske - og danske - skuldermærker. Heri ligger bataljernes afskrækkende virkning. De har rollen som såkaldt “tripwire,”

altså som snubletråde, der i givet fald vil udløse hele NATOs militære styrke.

Og som om præsidenterne Putin og Erdogan ikke giver problemer nok, har Storbritannien besluttet at forlade EU. Umiddelbart får “Brexit” ikke nogen indflydelse på Storbritanniens medlemskab i NATO, men en svækket britisk økonomi efter “Brexit” kan også svække landets investeringer i det fælles forsvar.

Europæernes opfyldelse af de gensidige løfter om at øge forsvarsbudgetterne fra forrige topmøde i Wales i 2014 er et tredje uløst problem. Alt i alt betyder den skærpede internationale udvikling øgede krav til NATOs og Danmarks militære forsvar og dermed øget pres på udgifterne.

Midt i rækken af besværligheder leverede den danske regering en positiv nyhed til alliancen. Danmark fastholder, at forsvarsudgifterne fremover skal fastlægges i næste forsvarsforlig. Men statsminister Lars Løkke Rasmussen (V) har åbnet for at udvide forsvarsbudgettet. “Det er regeringens ambition, når vi skal forhandle et nyt forsvarsforlig, der varer fra 2018 og fremefter, at vi da laver en realvækst,” lød det fra statsministeren ved topmødet. Tilsagnet kom efter mange måneders tiltagende amerikansk pres på de europæiske NATO-lande, og det danske løfte om et større bidrag til forsvarsalliancen blev bekræftet her efter sommerferien. Regeringen vil finde et “milliardbeløb” til en sikkerhedspakke med øgede bevillinger til politi, efterretningsvæsen og forsvar - antageligvis med effekt fra næste forsvarsforlig.

Til november kan NATOs problemliste vokse med yderligere et punkt. Præsidentkandidat Donald Trump har i valgkampen udtalt, at “NATO er overflødigt,” fordi alliancen ikke bekæmper terror, men blev konstrueret som forsvar mod Sovjetunionen. Især har Trump kritiseret, at USA betaler alt for meget (cirka 70 procent) af NATOs forsvarsudgifter.

Vælges Trump, står NATO utvivlsomt overfor en ny, kritisk fase i sin eksistens. ■

Christian Brøndum har skrevet om forsvar i Berlingske fra 1998 til 1. marts 2016 og er nu partner i “DefenceWatch”.

Foto: Privat

DANISH AIR SHOW SLOG PUBLIKUMS- REKORD

AF RUNE DYRHOLM / VFK. FOTO: FLYVEVÅBNETS FOTOTJENESTE.

150.000 gæster i 40.000 biler. Besøgende i så store mængder har aldrig besøgt Flyvestation Skrydstrup før. Ikke desto mindre formåede politi og politihjemmeværn at holde trafikken kørende, da Forsvaret var vært for Danmarks største enkeltdagsarrangement Danish

Air Show, der igen i år slog publikumsrekord. De mange besøgende kunne endnu engang opleve både nye og historiske fly i luften, udstillinger af Hærens og Flyvevåbnets enheder på jorden og selvfølgelig få masser af viden om Forsvarets mange opgaver med hjem. Næste gang der er Danish Air Show, er i 2018, hvor Air Transport Wing Aalborg er værter. ■

Specialoperationskommandoen deltog med Jæger- og Frømandskorpset, som blandt andet viste, hvordan en usamarbejdsvillig mistænkt kan neutraliseres ved hjælp af helikoptere, motorcykler, ATV'er og den fornødne magt.

I anledning af Danish Air Show var der udskrevet en konkurrence om at dekorere halen på en F-16. Vinderen blev fundet gennem en afstemning på Facebook, og resultatet blev for første gang præsenteret for publikum under opvisningen den 19. juni.

Astronaut Andreas Mogensen var både inviteret til at fortælle publikum om sine oplevelser i rummet og til at flyve med i en F-16 under opvisningen. Oplevelsen i kampflyet blev ganske spændende, men dog ikke helt sådan som planlagt – flyet fik en fejl og måtte sikkerhedslande, imens de resterende tre F-16 fortsatte opvisningen.

Omkring 150.000 mennesker lagde vejen forbi Flyvestation Skrydstrup til Danish Air Show 2016.

Et af de helt store hovednavne og en ny gæst til Danish Air Show var et amerikansk B-52 bombefly, der lavede tre forflyvninger.

Det britiske faldskærmsteam The Tigers Free Fall Display Team åbnede festen den 19. juni med udspring fra en EH101.

Danish Air Show gav også anledning til at vise offentligheden Flyvevåbnets nyeste anskaffelser frem – en MH-60R Seahawk, som er ved at blive kørt i stilling til at afløse de aldrende Lynx-helikoptere.

For første gang kunne publikum til Danish Air Show opleve en flyvende opvisning med de russiskbyggede SU-27 kampfly, som med sine to enorme motorer fik jorden til at skælve i Skrydstrup. Kampflyene kom fra det ukrainske flyvevåben.

KAN LOGRENDE HALER SMITTE?

Nyt projekt skal gøre Veterancentret klogere på, om servicehunde kan bruges i behandling af veteraner med PTSD.

TEKST OG FOTO: KRISTINA SCHÖNNEMANN / VETERANCENTRET

FIRBENS-TERAPI

Halerne logrer, og benene næsten vælter over hinanden, når fem hvalpe forsøger at gøre sig fortjente til endnu en godbid og ros på græsarealerne på Svanemøllen Kaserne.

"Det her er indlæring, så husk at holde pauser. I kender det fra jer selv. Det kan trætte meget, når man skal lære nyt," guider Servicehundeforeningens instruktør, Hanne, til hundenes makker.

Ejerne er alle veteraner med svær PTSD, som deltager i et nyt projekt, der er et samarbejde mellem Servicehundeforeningen, Veterancentret og den almennyttige fond Viet-Jacobsens Fond.

"Formålet er at se, hvordan en servicehund kan hjælpe PTSD-ramte veteraner i Danmark, men også at undersøge, hvad der sker med veteranerne, når de involveres i træningen af servicehunden," fortæller psykolog og projektleder, Julie-Astrid, fra Veterancentret.

"Det unikke i projektet er, at ve-

teranerne ikke får en færdiguddannet servicehund. Her forpligter de sig til at deltage i ugentlig træning, gruppemøder og i ikke mindst at drage omsorg for deres hund helt fra hvalp af. Og det medansvar, håber vi, kan virke fremmende på veteranens egen proces imod at få det bedre," siger Julie-Astrid.

Ro i hundens nærvær

Servicehunde til veteraner er et kendt fænomen i udlandet og især USA, hvor forskere har forsøgt at måle, om hundene har positiv effekt på de tre PTSD-kernesymptomer: genoplevelser, undgåelse og over-
 årvågenhed.

Servicehunden kan helt konkret give veteranen tryghed i sociale sammenhænge, ligesom veteranen skal forlade sin trygge

base, når hunden skal luftes. Hunden kan også aflede veteranen under flashbacks, tankemylder og mareridt. Og til trods for, at hvalpene, der gisper i sommervarmen på Svanemøllen Kaserne, kun har boet med deres veteran i godt en måned, kan flere af dem genkende hundens naturlige afledning af opmærksomheden.

"Jeg har haft de her billeder kørende for mit indre blik. Det var kun, når jeg var på arbejde, de holdt op. Men siden vi fik Delta (en sort labrador, red.), kan jeg bedre lukke billederne ude, når jeg er hjemme. Jeg har godt nok stadig dage, hvor jeg ikke gider noget, men jeg synes, det er blevet bedre," siger veteranen Henrik.

Der er dog stadig et stykke vej til at kunne konkludere, at alle PTSD-ramte veteraner vil få det bedre af at have og træne en servicehund. Men med projektet kan Veterancentret blive klogere på, hvor-

dan livet med en servicehund kan påvirke veteranens generelle velbefindende og funktionsevne.

"Med de erfaringer, vi gør os i dette pilotprojekt, og den forskning, der er undervejs i udlandet, kan vi bedre komme med en dansk anbefaling til eventuel fremtidig anvendelse af servicehunde til PTSD-ramte veteraner. Og det er der brug for, for vi ser i øjeblikket en stigende interesse for servicehunde i både veteranmiljøet og inden for behandlingssystemet," siger hun. ■

UDPLUK AF UDDANNELSER DU KAN SØGE NU

- Akademiuddannelsen i de tre værn - LEDER
- Militærpolitibetjent - PROFESSIONEL SOLDAT
- Joint Terminal Attack Controller - PROFESSIONEL SOLDAT
- Flymekaniker - FAGLÆRT
- Elektronikfagtekniker - FAGLÆRT
- Automatiktekniker - FAGLÆRT

Find dem alle på www.forsvaret.dk/uddannelser

Følg Forsvarets uddannelser på

FAKTA

Projektet kører i 2016-2017 i samarbejde mellem Servicehundeforeningen, Veterancentret og Viet-Jacobsens Fond, der har doneret hundene.

Deltagerne i projektet er udvalgt efter forsamtaler og klinisk udredning.

Viden opsamles af Veterancentret via spørgeskemaer og gruppesamtaler.

Spændende forskningsresultater i vente

En gruppe amerikanske forskere er i gang med at undersøge, om der er forskel på effekten på PTSD-ramte veteraners symptomer, hvis de har en trænet servicehund eller en ikke-trænet hund.

Studiet forløber fra oktober 2014 til juni 2017 med 220 deltagere, som blandt andet får målt deres livskvalitet, fysiske aktivitet, symptomer på PTSD og depression, kontakten med sundhedssystemet samt ansættelsesforhold.

Resultaterne forventes offentliggjort i 2017.

Klap giver mindre stress

Studier har vist, at fysisk kontakt som at æle eller klappe hunden har en betydelig stressreducerende effekt på forsøgspartageren, end hvis de ikke er i fysisk kontakt med hinanden (Odendaal, 2000).

Samtidig er der endnu bedre effekt, hvis hunden tilhører forsøgspartageren, end hvis den ikke gør. (Odendaal & Meintjes, 2003).

HÅNDSRÆKNING TIL PTSD-FAMILIER

Veterancentret tester ny smartphone-app, der skal hjælpe pårørende til veteraner med psykiske skader.

AF KRISTINA SCHÖNNEMANN / VETERANCENTRET

TECH

PTSD og andre psykiske efterreaktioner rammer ikke kun den enkelte veteran. Især også familien bliver påvirket. Derfor er Veterancentret i gang med at brugerteste og tilrette en ny app kaldet PTSD FamilieCoach. Som navnet antyder, er målgruppen for app'en familie og pårørende til danske veteraner med PTSD og lignende psykiske lidelser.

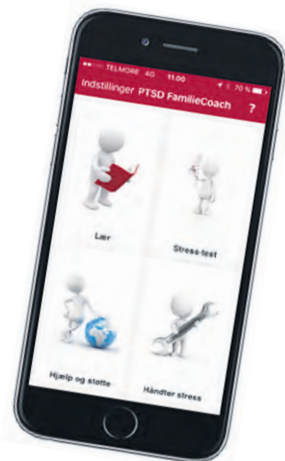
"De fleste har altid telefonen ved hånden, og med denne app får familien en række konkrete værktøjer til at mindske stress og bekymringer. Det er ikke det samme som at have en psykolog i baglommen, men forhåbentlig kan PTSD FamilieCoach støtte pårørende i perioder, hvor de måtte have brug for det," fortæller projektleder Ole Nørgaard fra Veterancentret.

Formålet med PTSD FamilieCoach er at give pårørende en basisviden om psykiske sygdomme og værktøjer til at håndtere det pres, man kan opleve som pårørende. Helt konkret er der i app'en et opslagsværk om psykiske efterreaktioner, hvordan man passer på sig selv og sin familie samt oplysninger om, hvor man finder hjælp og støtte i Danmark. Derudover indeholder app'en en stress-test og redskaber til stress-håndtering som eksempelvis mindfulness-øvelser, som man starter direkte fra telefonen.

"I øjeblikket afprøver en mindre gruppe pårørende app'en, og ud fra deres tilbagemeldinger laver vi forskellige rettelser, så vi er sikre på, at den er nem at betjene," siger Ole Nørgaard.

Planen er at frigive app'en til AppStore og Google Play i løbet af efteråret 2016.

App'en er en dansk bearbejdelse af PTSD Family Coach, som er udviklet af det amerikanske National Center for PTSD under US Department of Veterans Affairs samt National Center for Telehealth and Technology (T2), der hører under det amerikanske forsvarsministerium. ■

FAKTA

PTSD FamilieCoach er ikke den eneste app rettet mod veteraner med PTSD. Forløberen til pårørende-app'en kaldes PTSD Coach og er direkte rettet mod veteraner med PTSD. PTSD Coach er i øjeblikket ved at blive bearbejdet til dansk ved Aarhus Universitet. Den er tilrettet, så den både kan anvendes af folk med og uden militær baggrund som et eventuelt supplement til psykologisk behandling.

TRE VEJE TIL AT BLIVE OFFICER

- Den direkte vej AKADEMIUDDANNELSEN

Hurtig afklaring og hurtig kvalificering. Er du befalingsmand, kan du ansøge og blive afprøvet og dermed hurtigt få afklaret, om du har potentiale til at blive officer. Du bliver derefter optaget på akademiuddannelsen, som du gennemfører ved siden af din tjeneste og kan så fortsætte direkte på officersuddannelserne.

Ansøgningsfrist: 1. november 2016

Læs mere på forsvaret.dk/akademi

HVORNÅR SKAL VI TURDE TALE OM SELVMORD?

I august traf en veteran det ulykkelige valg at tage sit liv. Det samme skete for to veteraner kort før sommerferien. Det skabte debat i både pressen og på de sociale medier. Militærpsykolog Mette Kølving Petri fortæller her, hvordan vi skal agere, hvis en kollega får selvmordstanker.

AF KRISTINA SCHÖNNEMANN / VETERANCENTRET

VETERANER

Er selvmord noget, vi kan og bør tale om?

De fleste er ikke trænet til at tale om selvmord. Ofte er folk bange for at fremprovokere noget, men man kan ikke få nogen til at begå selvmord ved at tale med dem. Tværtimod. For det at spørge til selvmordstanker giver vedkommende en mulighed for at ventilere og føle sig hørt og anerkendt i, at han eller hun har det virkelig svært. Og dét kan faktisk være med til at skubbe selvmordstanker væk. Min erfaring er, at for langt de fleste handler selvmordstanker ikke om et reelt ønske om at dø, men snarere om, at de ikke kan holde den smerte og håbløshed ud, som de er i lige nu og her.

Hvordan skal man så reagere, hvis man oplever de her tanker hos en ven eller kollega?

Hvis det virker akut – og her skelner vi mellem tanker om selvmord, eller om der er lagt plan for selvmordet – og hvis der er tale om det sidstnævnte, skal man selvfølgelig reagere prompte og få ringet til politiet på 112 eller få læge og psykiatri involveret. Derudover er mit bedste råd til dig som kollega og medsoldat at tage en direkte snak med din kammerat. Hvis du ikke føler dig klædt på til det, så tag kontakt til din nærmeste leder. Du kan også ringe til, skrive til eller chatte med Livslinien og få dem til at klæde

dig på til denne her snak. Det vigtigste er at lytte – virkelig lytte og modstå fristelsen til at ville ”fikse” det.

Hvad mener du med det?

Det er, når man siger, ”det skal nok gå” eller ”det bliver bedre i morgen”. Når man har de her tanker og endelig taler om dem, er det rart at blive taget alvorligt, så man ikke får en følelse af at være endnu mere isoleret.

Er der noget, man ikke må gøre, når det handler om at tale med selvmordstruede?

Nogle selvmordstruede kan finde på bede dig om at holde de her tanker hemmelige. Det skal man ikke gå med på. Det er en balancegang, hvor man skal være loyal, men samtidig sige fra: ”Hør her, jeg vil ikke sladre, men jeg synes, vi skal sige det her til din læge eller din leder.”

Er der tidspunkter, hvor vi skal være forsigtige med at tale om selvmord?

Jeg mener, at man skal være varsom med at omtale selvmord på sociale medier. Hvis man glorificerer de soldater, der tager deres eget liv, risikerer man måske at påvirke andre i en uheldig retning. Samtidig bør man også tænke på den efterladte familie, som kan sidde og læse med på skærmen. Selvmord er altid meget komplekst, og vi hører kun

om toppen af isbjerget af de forhold, der kan have ført til, at en person vælger at tage sit eget liv.

De to selvmord, vi så blandt veteraner før sommerferien, fik meget opmærksomhed på det sociale medie Facebook.

Men er den større opmærksomhed det samme som, at problemet med selvmordstruede veteraner er blevet større?

Jeg tror, at det kan føles større, fordi det er kommet tæt på for mange af os. Et dansk studie har tidligere vist, at tidligere udsendte soldater ikke generelt har større risiko for selvmordsforsøg og selvmord end andre danskere. Men det er dog ikke det fulde billede. For vi ved samtidig, at der er forskel på, hvilken mission soldaten har deltaget i. Flere af Balkan-holdene har øjensynligt en større risiko for selvmord end baggrundsbefolkningen. Så der er da absolut grund til at være opmærksom på udviklingen, følge den tæt og arbejde på at få flere nuancer med.

Hvad gør du og Veteracentret for at forhindre selvmord?

Veteracentret har et helt program både før, under og efter udsendelse, som handler om forebyggelse og behandling af efterreaktioner. Vi står klar, når soldaten kommer hjem, og vi følger op og kontakter veteranen flere gange efter udsendelse for at tilbyde vores hjælp. Men vi kan ikke gøre det alene. Derfor underviser vi blandt andre delings-

Tal åbent, nærværende og omsorgsfuldt med den selvmordstruede er et af militærpsykolog Mette Kølving Petris råd til omgivelserne. Foto: Karen Dahlin

Modelfoto: Nanna Højberg Pedersen

førere og ledere i Forsvaret i, hvad de skal være opmærksomme på i forhold til opførsel, adfærd og eventuelle følelsesudbrud, når deres soldater er under pres. De samme tegn vil som regel være synlige før selvmordstanker – både for kollegaer, men især også for veteranens pårørende.

Veterancentret tilbyder gratis psykologbehandling for alle veteraner, der har efterreaktioner fra en udsendelse. Hvorfor sker det så alligevel, at en veteran begår selvmord?

Det er et spørgsmål, vi får rigtig ofte. Ligesom lægen af den ene eller anden ulykkelige årsag kan miste en patient på operationsbordet, kan det også ske for psykologer og psykiatere. Det påvirker mig meget – både personligt og fagligt – når det sker. Men som en klog tidligere kollega sagde til mig, er det i sidste ende menneskets frie valg. Vi har alle sammen nogle forskellige vilkår her i livet, som former os. Og selv om vi psykologer altid gør vores ypperste for at forhindre et selvmord, er menneskets sind enormt komplekst. ■

Se også

Med andre øjne side 30-31

SØG HJÆLP

Akut hjælp

Politiet rykker akut ud ved mistanke om selvmordsforsøg. Ring 112. Selvmordstruede kan indlægges på de psykiatriske skadestuer rundt om i landet. Mød op eller ring i forvejen.

Livslinien

Livslinien tilbyder rådgivning for både selvmordstruede og pårørende: Telefon 70 201 201 har åbent alle årets dage fra kl. 11-04. Du kan også skrive til netrådgivningen på skrivdet.dk eller bruge chatrådgivningen på livslinien.dk.

Veterancentret

Veterancentrets døgntelefon tilbyder rådgivning for både selvmordstruede veteraner og pårørende: Telefon 7281 9700 er åben døgnet rundt alle årets dage, hvor du kan få rådgivning. Mandag-tirsdag kl. 8-16 og onsdag-fredag kl. 8-15 kan du også komme til at tale med den vagthavende militærpsykolog.

DÉT SKAL DU VÆRE OPMÆRKSOM PÅ

Markant ændring af adfærd – både ved pludselig forværring og opsving

Mangel på livslyst

Stærke følelsesudbrud og udtalelser

Misbrug af alkohol eller stoffer

Isolation og ensomhed

Søvnløshed

Manglende appetit

Aggressioner

VETERANER OG SELVMORD

Ifølge Center for Selvmordsforsknings nyeste rapport fra 2014 begik 47 veteraner selvmord i perioden fra 1995-2013. Her kiggede forskerne alene på forskellen mellem de forskellige missioner og fandt, at der var en øget selvmordsrate blandt soldater udsendt til Balkan i forhold til Afghanistan. Rapporten kan dog ikke fortælle, om soldater er mere eller mindre tilbøjelige til at begå selvmord end danske borgere generelt.

Det, vi ved fra en tidligere rapport fra Center for Selvmordsforskning og Forsvarets Sundhedstjeneste, er, at cirka 25.000 veteraner udsendt mellem 1990-2009 ikke havde større risiko for selvmord end baggrundsbefolkningen.

Danmark har siden 1992 udsendt cirka 31.000 soldater i mission. Der findes ikke en opgørelse over, hvor mange veteraner der findes i Danmark med PTSD. Men en undersøgelse af de udsendte på ISAF 7 viste, at ca. 10 procent 2,5 år efter hjemkomsten havde svære symptomer på PTSD. Der er ikke lavet sammenlignelige tal for de øvrige missioner, herunder Balkan, Irak eller Afghanistan-missionen i sin helhed.

KOMMENTAR

Vi kan ikke tvinge nogen til at bede om hjælp

Isommer har vi været vidner til nogle af de mest definitive og desperate valg, som veteraner med svære psykiske problemer kan tage. Vi har set præcis, hvor uhyggelig PTSD kan være, og at psykiske sygdomme også kan kaste sine skygger på vores pårørende.

Er hjælpen god nok til de danske veteraner? Sådan har det lydt i pressen. I Veterancentret har vi kigget indad for at se, om vi har handlet, som vi burde, i de enkelte tilfælde. Oplysningerne i hver sag er følsomme og personlige, og derfor må vi ifølge Persondataloven ikke dele dem med offentligheden. Det, jeg kan sige, er, at forhistorierne til så desperate handlinger er uhyre komplekse og forskellige.

Hvad kan vi gøre for at undgå lignende tragedier? Kan vi overhoved undgå dem? Mit klare svar er nej. Vi kan søge at reducere antallet af tragedier, men vi vil desværre aldrig kunne undgå dem.

Et af grundvilkårene for Veterancentrets arbejde er, at det desværre ikke er alle syge veteraner, der ønsker vores hjælp og behandling. Svære psykiske lidelser kan overtage evnen til at se klart, og veteranen oplever ikke altid behovet for hjælp. Uden den selverkendelse er det hverken muligt at gennemføre terapi eller skabe kontakt til en syg veteran. Det er meget frustrerende, ikke mindst for de pårørende, som kan opleve, at de gang på gang beder om vores, lægens og psykiatriens hjælp.

Veterancentret er underlagt samme lovgivning, når det gælder behandling af psykisk syge veteraner, som alle andre psykiatriske behandlingstilbud. Her gælder, at så længe man ikke er til fare for sig selv eller andre, kan et menneske med psykiske lidelser ikke tvinges til behandling eller indlæggelse. Kun en læge kan tvangsindlægge patienter – og det skal godkendes af en dommer.

Det kan således være rigtig svært at få gennemført en behandling, hvis den syge ikke ønsker det. I de tilfælde kan vi i Veterancentret alene vejlede de pårørende så godt som muligt under hensyntagen til tavshedspligten. En vejledning som blandt andet kan bestå i at prøve at ”nå” veteranen via en god ven eller nært familiemedlem. Heller ikke her er vi dog garanteret succes.

Selv om der er begrænsninger for Veterancentrets virke, kan jeg garantere, at vi er der for de veteraner med psykiske skader efter udsendelse, der ønsker vores hjælp. Jeg håber derfor inderligt, at alle veteraner, som måtte opleve tegn på psykiske lidelser – store som små – tager dem alvorligt og på et tidligt stadie beder om hjælp til at tackle dem. ■

Jette Albinus

oberst
chef for Veterancentret

Veteranstøtten

DONATION: De hjemvendte dragoner fra Kosovo (KFOR hold 34b) har doneret 25.000 kroner til Veteranstøtten. Det er overskuddet fra DANCON-marchen, der har gjort det muligt at give en donation. Overskuddet blev givet til repræsentant fra Veteranstøtten, Carl Åkerlund.

Foto: kaptajn B.S. Villsen, INFOSEK/JDR

Det sejlede til Roskilde Festival

FESTIVAL: Otte søfolk fra inspektionsskibet Thetis kunne ikke nøjes med telte til årets Roskilde Festival. De byggede i stedet en model af deres arbejdsplads og døbte den Camp Det Sejler. Det førte til flere prominente besøg af blandt andre USA's ambassadør, Rufus Gifford. "Det er en arbejdsplads, vi er stolte af, og vi vil gerne eksponere den," siger Christian Hartmann Gerdt, som er skibskok. Det kostede hver af de otte mellem 4.000-5.000 kroner af egen lomme at være med. Besøg Camp Det Sejlers Facebook-side på: www.facebook.com/campdetsejler.

Foto: Forsvaret

HOLD 3 GJORDE YAZIDIERNE KLAR TIL KAMP

DANCON OIR Hold 3 er for nylig vendt hjem efter at have trænet knap 1.800 irakiske sikkerhedsstyrker på et halvt år. På det sidste store hold, som OIR Hold 3 i Irak havde til træning, var over halvdelen yazidier. En befolkningsgruppe som i særlig grad har været udsat for ISIL's terror og forfølgelse.

AF MORTEN FREDSLUND / VFK

TRÆNING Siden de 134 soldater på DANCON OIR Hold 3 ankom til Irak i februar, har der været fuld damp på kedlerne. Ikke færre end 1.717 irakiske soldater, politifolk og grænsebetjente er blevet klædt fagligt og mentalt på af de danske militærtrænere.

"Vi kom længere, end jeg havde regnet med, og samlet set har vi givet 10.832 uddannelser – det vi derhjemme kalder "Q'er" – til de irakiske sikkerhedsstyrker," siger chefen for OIR Hold 3, oberstløjtnant Kenneth Strøm.

"De soldater, vi trænede, kom overvejen- de fra den irakiske hærs 7. Division, som

var indsat i angreb i fire måneder, mens vi trænede dem. Der var blandt andre højtstående officerer som brigade- og bataljonschefer. Det var rigtig spændende, fordi vi så kunne målrette vores træning til de konkrete operationer og derefter se den direkte effekt af vores indsats," siger Kenneth Strøm og tilføjer:

"Ud over de irakiske soldater, der var indsat i kamp, gennemførte Hold 3 også træning af to store hold på hver godt 300 betjente fra henholdsvis det føderale politi og det irakiske grænsepoliti. Betjentene blev undervist i cirka 40 forskellige militære discipliner som skydning, kamp i by og førstehjælp."

Godt halvdelen af grænsebetjentene var

kurdiske yazidier, der hovedsageligt kom fra området ved den ISIL-besatte by, Mosul, i det nordlige Irak.

"Yazidierne er et hårdt prøvet folkefærd, og det skinnede igennem, at de havde en høj grad af motivation. Trods det at nogle var oppe i årene og havde skavanker fra flere krige, ja, så leverede de langt over forventning. Det illustrerer jo også godt, at Irak er et land i krig, og man har brug for hele befolkningen. Denne gang er det irakerne selv, der skal få bugt med fjenden – som nu er ISIL – og det kræver, at alle mand bidrager. Også i det perspektiv giver vores mission rigtig god mening," siger Kenneth Strøm. ■

YAZIDISME

Yazidisme er en kurdisk religion, der har flere tusinde år bag sig og er ældre end både jødedommen, kristendommen og islam.

Yazidisme var hovedreligion for alle kurdere før islams fremkomst. Med fremkomsten af islam blev mange kurdere tvunget til at konvertere.

Yazidierne tror kun på én gud. Derudover tror yazidierne på syv engle.

Man skønner, at der er 800.000 yazidier på verdensplan.

Der er i dag yazidi-samfund i blandt andet Irak, Tyrkiet, Iran, Syrien, Armenien, Georgien, Aserbajdsjan, Turkmenistan og Kasakhstan.

Kilde: Ritzau, Ezidi Kulturforening i Danmark, Kristeligt Dagblad og jiyani.dk (dansk-kurdisk netavis)

Løjtnant Khodeka: "Mine folk har alle oplevet ISIL's uhyrligheder. Vi kommer fra Mosul-området, og stort set alle har mistet deres hjem og alt, hvad de ejede. Jeg er selv flygtning, og alle yazidier, du ser her, er ofre. Derfor er vi også meget opsat på at få bekæmpet ISIL, så vi kan returnere til vores rigtige hjem. Og derfor er vi oprigtig glade for den undervisning, I danskere har givet os. De danske soldater er top-professionelle – fagligt som menneskeligt. Vi er dybt taknemmelige for jeres indsats."

Bonden Kajaato kommer også fra Sinjar-regionen: "Den 5. august 2014 angreb ISIL min landsby Kochu. 75 familier blev taget af ISIL, og 1.300 mennesker blev enten dræbt eller taget til fange. Jeg mistede selv min bror, en faster og en onkel, og i dag er vi kun syv familiemedlemmer tilbage. Vi bor alle i flygtningelejren i Dahuk. Jeg var med i en modstandsgruppe på 275, som forsøgte at kæmpe imod ISIL, men vi måtte flygte op i bjergene under angrebet. Jeg er den eneste overlevende fra den gruppe."

Den 61-årige bonde Ibrahim har været grænsevagt i 11 år: "Jeg var tvangsindskrevet til at være frontsoldat i krigen mod Iran i otte år. Jeg blev skudt to gange – en gang i maven, en anden gang i benet. Derfor har jeg haft svært ved at følge alle de ting i undervisningen, der er fysisk krævende. Men jeg har været til stede hver dag i en måned nu, og jeg er rigtig glad for den undervisning, som danskerne giver os. Det er meget brugbart. Det er vigtigt, at vi får bekæmpet ISIL én gang for alle. Landet her trænger til fred nu."

Hassan modtager sit uddannelsesbevis, inden han tager på en kort orlov i Dahuk, nord for Mosul: "Der venter min kone og mine syv børn i flygtningelejren. Jeg er far til ni børn, men ISIL dræbte to af mine piger, da de indtog vores landsby Jaho i Sinjar," fortæller 45-årige Hassan, der brækkede sit ene ben og sin ankel adskillige steder, da han flygtede op i bjergene ved angrebet.

Kampagne afsluttet

SEMINAR: Den eksterne rekrutteringskampagne, som er målrettet bachelorer og professionsbachelorer, er nu afsluttet. Rekrutteringsmålet var et optag på 138 til officersuddannelserne. Der er i alt modtaget 395 ansøgninger, hvoraf 93 har vist sig egnede til at begynde på de nye officersuddannelser i august 2016.

Rekrutteringsmålet er opfyldt for retninger taktisk officer i Søværnet, kontrol- og varslingsofficer i Flyvevåbnet og operationsstøtteofficer i Flyvevåbnet. I forhold til Forsvarets

øvrige rekrutteringsmål er det ikke opfyldt. Det gælder særligt for officer i Hæren, mens de lave rekrutteringstal for de tekniske officersuddannelser i Søværnet ikke er overraskende. FPS vurderer, at det lave optag på officersuddannelserne ikke på kort sigt får betydning for Forsvarets opgaveløsning. På længere sigt kan det lave rekrutteringsoptag dog få konsekvenser for opgaveløsningen. Derfor iværksættes nu en grundig analyse af årsagerne til de lave rekrutteringstal til officersuddannelserne, hvor også konkrete løsningsmuligheder undersøges.

FPS / Videograb fra kampagne

PLETSKUD I NORGE

En fremtidig ensretning af de skandinaviske finskytteuddannelser skal sikre en smidig udveksling af elever de tre lande imellem. Fem soldater fra Flyvevåbnet og Frømandskorpset har i ugerne 18-23 taget forskud på samarbejdet og deltaget på den norske skarpskytteuddannelse.

AF MARTIN OLSEN / FLYVEVÅBNETS OPERATIONSSTØTTE- OG SAMVIRKEFUNKTION

UDDANNELSE

Norges bjergrige terræn er en stor udfordring for danske skytter. Skydning gennem dale med krydsende vind og korrektion for markante højdeforskelle mellem skytte og mål er udfordringer, der af gode grunde ikke er nemme at genskabe i Danmark.

Ikke desto mindre er de særlige terrænmæssige udfordringer – med kursist, flyverspecialist T.S. Sørensens ord ”noget man i Eskadrille 660 havde råbt på i flere år.”

Derfor var det opfyldelsen af et gammelt ønske, da fem danskere fra Flyvevåbnets Eskadrille 660 og Frømandskorpset i maj kunne få lov at deltage i det norske skarpskyttekursus ved Hærens Våpenskole i Terningmoen, nord for Oslo. Med på holdet var desuden to

nordmænd og fire hollændere.

Skarpskyttekurset skulle egentlig ikke have været afholdt, idet Norge ikke havde et umiddelbart behov, men da de fire operative værn i Danmark havde behov for 21 uddannelsespladser og kun 16 til rådighed på kurset ved Hærens Kamp- og Ildstøttecenter, lykkedes det at tage forskud på det skandinaviske finskyttesamarbejde.

80 procent korrekt udførsel

I løbet af de seks uger, kurset varede, har kursisterne gennemført uddannelse i terrænskydning på distancer mellem 300 og 1.200 meter, observationstjeneste, taktisk sløring og bevægelse (stalking), samt hukommelsestræning. De sidste tre discipliner under fællesbetegnelsen feltkundskab. Beståelseskriteriet for skydning henholdsvis feltkundskab var 80 procent korrekt udførsel.

Som udgangspunkt er der ikke de store økonomiske besparelser at hente, da kurserne i udgangspunktet oprettes med henblik på at opfylde de nationale behov. Der, hvor der kan være noget at hente, er de tilfælde, hvor ikke-udnyttede kursuspladser udfyldes af udenlandske kursister, som afregnes for kursuspladserne via egen enhed, og udgiften for den afholdende nation dermed reduceres.

Der er dog ingen tvivl om, at der er meget gensidig erfaring at hente.

Ifølge kaptajn Alan, hovedinstruktør og skarpskytte, kan Norge i særdeleshed trække på Danmarks og Sveriges operative erfaringer med indsættelse af finskytter i internationale operationer samt erfaringerne med anvendelsen af kaliber .338-kapaciteten, som Norge netop har indført, og som blandt andre danske finskytter har talrige

erfaringer med. Samtidig får danskerne adgang til nogle for os helt uhørte terrænmuligheder.

Ensretningen af de skandinaviske finskyttekurser betyder en ensretning af fagplaner, herunder en fastsættelse af antallet af skydninger og feltdiscipliner. Beståelseskriterierne vil ligeledes blive ensrettet.

Stor tilfredshed

Der er i takt med ensretningen af kurserne desuden en ambition om at få udveksling af instruktører op at køre, hvilket ligeledes vil kunne bidrage til en udvikling af de respektive kursers tilgang til undervisningen.

Såvel blandt kursister som instruktører var der tilfredshed med kurset. Til trods for at antallet af beståede kursister ikke var prangende, fik instruktørerne en del værdifulde erfaringer med til frem

tidige kurser, og selv om de fleste kursister ikke nåede et tilstrækkelig højt niveau, var der sket markant fremgang i de enkelte skytters færdigheder i løbet af de seks uger.

Den helt store udfordring i forhold til at få eleverne op på det påkrævede niveau, var forudsætninger forud for kurset. Den norske model er opbygget således, at man gennemfører niveau 1 og 2 (marksman) inden indtrædelse på skarpskytteuddannelsen (niveau 3). Denne forudsætning var ikke til stede hos hverken de danske eller hollandske elever, hvilket udfordrede såvel instruktører som elever under kurset.

En endelig rapport fra kaptajn Alan Jensen indeholdende instruktørernes erfaringer samt elevtilbagemeldinger forventes færdig i løbet af efteråret. ■

MERE END BARE EN LASTBIL

Når Forsvaret investerer i nye lastbiler, skal de kunne præstere mere, end en lastbil normalt skal kunne. I forbindelse med købet af de nye lastbiler vil man gøre dem mere fleksible i anvendelsen ved samtidig at tænke i køb af nye containere.

TEKST OG FOTO: MORTEN JUST BRANDSTRUP / VFK

TEST

I Forsvaret er en lastbil ikke bare en lastbil. Det er et ret unikt værktøj, der er i stand til at operere på missioner i ekstreme terræner langt fra de danske landeveje. I øjeblikket er Forsvaret i gang med at finde ud af, hvilke lastbiler der i fremtiden skal løse opgaverne. I den forbindelse har Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) udført en række krævende tests for at se, hvilke lastbiler der bedst lever op til de krav, der er defineret. Det fortæller oberst Anders Mærkedahl

Pedersen, som er chef for KALA (Kapacitetsansvarlig Land) i FMI, og som har været med under hele det udbud af lastbiler, som i øjeblikket er i gang.

”De taktiske lastbiler bliver indsat der, hvor Hærens enheder er indsat. Historisk kender vi selvfølgelig Irak og Afghanistan, og der bliver de udsat for ekstreme vilkår. Både temperatur- og terrænmæssigt, hvor ørken, stenørken, floder og mudder gør det svært fremkommeligt. Spændvidden er stor, og det skal være nogle meget velkørende lastbiler, der har en stor mobilitet, så vi er sikre på, at forsyningerne kan nå frem til

soldaterne, hvor de er,” siger Anders Mærkedahl Pedersen.

Testes i sand og mudder

Hver af de tre producenter i udbuddet stiller med både en taktisk og en administrativ lastbil. Den taktiske skal Hæren kunne tage med på operationer i hele verden, mens den administrative skal bruges til mere almindelige opgaver herhjemme som varetransport fra et depot til et andet.

Anders Mærkedahl Pedersen har fulgt testene, som en række af Hærens mest erfarne førere har gennemført i flere øvelses-

terræner for at finde frem til, hvordan de tre i udbuddet tilbageværende producenter lever op til kravene.

”Vi tester for eksempel lastbilernes vendradius, og om de kan køre op af stejle hældninger. Vi har en række baner, hvor vi tester deres mobilitet i forskellige terræntyper som sand og mudder. Derudover tester vi også køernes vilkår på banerne for at finde ud af, hvordan en soldat i fuld udrustning oplever at være ombord på lastbilen,” forklarer Anders Mærkedahl Pedersen.

I forbindelse med købet af de nye lastbiler vil man gøre dem mere fleksible i anven-

Oberst Anders Mærkedahl Pedersen, chef for KALA (Kapacitetsansvarlig Land).

NYE LASTBILER

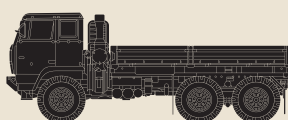
Følgende producenter er med i udbuddet:

Scania Danmark A/S

Rheinmetall MAN Military Vehicles GmbH

Iveco Magirus AG

Der skal indkøbes mellem 700 og 900 lastbiler. 300 til 400 almindelige vejgående lastbiler og 400 til 500 såkaldt taktiske lastbiler, der er terrængående og beskyttet mod miner, projektiler og vejsidebomber på niveau tre af Natos seks standardniveauer for beskyttelse. 16 køreere har foretaget 224 gennemkørsler på fem forskellige baner. De har kørt mere end 1.200 kilometer i alt i Oksbøl og Finderup. Oprindeligt var fem producenter prækvalificeret. Amerikanske Oshkosh bød dog aldrig ind, og Mercedes Benz Danmark A/S har i løbet af sommeren valgt at trække sig fra udbudskonkurrencen.

delsen, så man undgår, at nogle lastbiler periodevis står ubrugt på kasernerne.

”Vi kobler det udbud, vi har af lastbiler, sammen med det udbud af containere, vi senere skal have. Som det er nu, kan en kontorlastbil for eksempel kun benyttes som kontorlastbil. Men i fremtiden vil al funktionalitet ligge i containerne. Det betyder, at lastbilen kun vil være transportmiddel, mens containeren vil definere funktionaliteten, og den kan så skiftes efter behov. På den måde effektiviseres brugen, når funktionen ikke er bundet til hele lastbilen,” siger oberst Anders Mærkedahl og fortsætter:

”Vores ambition er at kunne nøjes med færre taktiske lastbiler, dog med det forbehold, at enhederne selvfølgelig skal have det antal lastbiler, der er brug for, for at opgaven i det daglige med uddannelse og øvelser kan løses.” ■

Vinderen af udbuddet findes efter planen i slutningen af 2016. Det forventes, at de administrative lastbiler implementeres fra 2017 og de taktiske fra 2018.

KORT NYT OM MATERIEL

De første **MASTIFF-køretøjer** er ved redaktionens afslutning blevet leveret ved Ingeniørregimentet i Skive. Det er et køretøj, som det danske forsvar har stor erfaring med, da vi tidligere har lånt dem til brug i Afghanistan. MASTIFF er sikret med gitre over hele køretøjet og er desuden udstyret med ECM-udstyr til sikring mod vejsidebomber. Udsendte enheder vil dermed kunne råde over egen rydningskapacitet til imødegåelse af improviserede sprængladninger. Ingeniørregimentet har fået tre personelvogne og to materielvogne tilsendt fra producenten i England.

Der er nu gennemført prækvalifikation i udbuddet på nye **CBRN-masker**. Udbudsmaterialet er sendt til de fem prækvalificerede firmaer med deadline for tilbud den 6. september 2016. De fem firmaer er AirBoss Defense, Avon Polymer Products, NBC Sys, Scott Safety og SP Défense SAS. Umiddelbart efter tilbudsfrist påbegyndes brugerafprøvningsfasen, der gennemføres med deltagelse af alle tre værn. Samlet til brugerafprøvning og evaluering er der afsat fire uger. Såfremt der ikke indtræffer uforudsete hændelser, forventes det første parti masker modtaget inden udgangen af 2016.

Den moderne soldat mangler altid strøm, men har ikke desto mindre –

paradoksalt nok – rigeligt med **BATERIKAPACITET** på sig. Undersøgelser foretaget af US Army (Natick) og UK MoD (DSTL) viser, at den enkelte soldat vender hjem med gennemsnitligt mere end 50 procent af sin samlede medbragte batterikapacitet. Sat på spidsen betyder det, at soldaten bærer dobbelt så meget vægt i batterier som nødvendigt. Dette skyldes til dels, at mange forskellige typer udstyr kræver mange forskellige typer batterier. Mange brugere har sikkert set ”færdigudviklede” soldatersystemer på udstillinger eller hos fremmede nationers enheder og tænker, ”hvorfor sætter vi ikke også bare det hele sammen med ét centralt batteri og en power manager; systemerne findes jo på markedet?” Det er desværre ikke så enkelt på grund af de unikke krav til strømforsyning til hver enkelt type udstyr. Produktet vil skulle justeres nøje til de enkelte systemers energibehov, og valget af det centrale batteri vil derefter skulle tilpasses til soldatens samlede strømprofil. Er der ikke fokus på dette, ender man med et dyrt system og dyrt batteri, som ikke kan udnyttes fuldt ud, og så skal der igen medbringes unødvendigt mange reservebatterier under operationen.

FMI arbejder videre på et fremtidigt koncept, der bedst muligt tilgodeser behovet fra såvel brugere samt udstyr.

De første fire **PIRANHA-køretøjer** er i produktionslinjen hos leverandøren MOWAG i Schweiz. MOWAG har herudover konstrueret en model i naturlig størrelse – et forstadie til en prototype – som gør det muligt at brugerteste placering af det materiel, som har primær betydning for personalet. Forsvaret vil i november bruge modellen til at gennemføre en række tests, således at de første prototyper i størst mulig grad lever op til Forsvarets krav/ønsker. ■

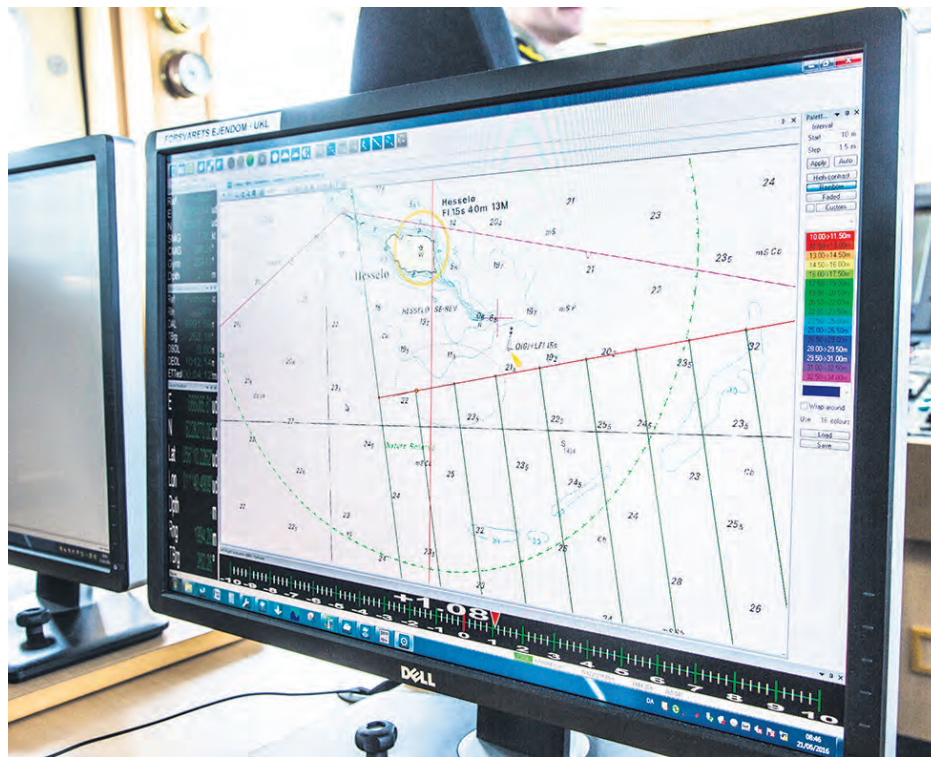
Kuglegård salget er godkendt

EJENDOMSSALG: Forsvarsforligskredsen og Finansministeriet har nu godkendt salget af Kuglegården. Salget af Kuglegården er sket efter en budrunde, hvor et bud skilte sig markant ud fra de øvrige. Højeste bud var væsentligt over vurderingerne, og købsprisen er på 253 millioner kroner. Den 1. juli 2016 overdrages Kuglegården derfor til den nye ejer, Ejendomsselskab Mogens de Linde A/S. Ejerskiftet blev markeret ved en

mindre ceremoni fredag den 1. juli med deltagelse af Forsvarschefen, general Peter Bartram, og vicedirektør i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse Torben Gade. Medarbejderne i Kuglegården mærker ikke umiddelbart noget til ejerskiftet, selv om den ikoniske ejendom nu skifter hænder. Der ændres ikke på planerne for fraflytning af Kuglegården, og først i slutningen af andet kvartal 2017 er det planen, at medarbejderne løbende fraflytter Kuglegården. Pr. 31. december 2017 vil Kuglegården ikke længere blive anvendt af Forsvaret. ■

BEDRE SØKORT PÅ VEJ

En ukendt sten nord for Læsø kostede sidste år en grundstødning. Nu skal nye søopmålinger fra skibene Birkholm og Fyrholm sikre skibsfarten.

Den 5 km brede korridor fra Helsingør til Sjællands Rev gennemsejles i kasser på 10 km længde. Selv om billedet af bunden ligger i 3D, bliver dataindsamlingen dog først rettet for fejl i løbet af vinteren, før en geodæt tegner de endelige søkort.

Anders Ridderberg med Fyrholms besætning ved kaj i Hundested.

FAKTA

Xanthia har en dødvægt på 17.031 ton. Bygget 2003. Indregistreret Bergen, Norge.

Birkholm og Fyrholm er to af Søværnets i alt seks Mk I standardfartøjer i Holm-klassen.

Besætningen på seks personer består af to opmålere, en IT-tekniker, en maskinmand, en dæksmand og en kok.

Bølgehøjde under opmåling må maksimalt være 1 meter.

Forsvaret har 13 ansatte i Søopmålingen placeret i Geodatastyrelsen.

Se video Søopmåling i Hesselø Bugten:

TEKST OG FOTO: LARS BØGH VINTHNER / VFK

SØOPMÅLING

Midt på sommeren 2015 lavede det norske olie/kemikalie tankskib Xanthia anker og forlod ankerpladsen i Albækbugten. Kursen blev sat mod Storebælt og den såkaldte rute T. Forinden skulle Xanthia dog lige skære en linje nord for Læsø. Søkortet angav dybden i området til 13,2 meter, hvilket skulle være sikkert nok, da noget pludselig rev hul i skibets bund.

Heldigvis havde skibet dobbeltskrog, så det var kun ballasttanken, det gik ud over. Da Søopmålingens skib, Fyrholm, så nær-

mere på havbunden på ulykkesstedet, fandt man Xanthias ukendte fjende, som altså ikke var at finde på nogen kort.

"Ekkoloddet sagde 8,7 meter. Det var måske Danmarks største sten på 8x12 meter, som stak næsten 5 meter op fra havbunden. Formentlig skubbet ned af isen under den sidste istid," fortæller kaptajnløjtnant Anders Ridderberg som er ny chef på Fyrholm.

Det upålidelige søkort bygger på målinger med enkeltskudsekkolod, hvor opmålerskibet har sejlet i et mønster med stor afstand. Her har søopmålerne antaget, at havbunden er flad mellem de sejlede linjer. For at udelukke at der skulle dukke endnu

flere store sten op, blev Birkholm og Fyrholms hovedopgave i 2016 at lave nye målinger omkring Læsø med moderne teknologi.

Siden påske har de to skibe afdækket havdybden med et multibeam-ekkolod og har nu data til nye søkort, der vil blive tegnet i Geodatastyrelsen. Men også andre steder i danske farvande kan skibsfarten finde på at skrå over fra den ene rute til den anden, stolende på at søkortets havdybder er korrekte.

"Vi kunne se på radarsporene, at en del skibe drejer vestpå efter Kronborg og sejler syd om Hesselø mod rute T. Derfor er Hesseløbugten mellem Sjælland og Hesselø nu

også ved at blive målt op med moderne teknik. Opmålingen omfatter en fem km bred korridor, der forbinder ruten ved Helsingør med ruten ved Sjællands Rev. Det er omkring 40 år siden, vi sidst lavede søopmåling her. Vi risikerer, at der også her ligger en eller flere sten, som ikke er blevet erkendt," slutter Anders Ridderberg.

I begyndelsen af august havde Birkholm og Fyrholm opmålt en af korridorerne, uden at der var dukket overraskelser op. Arbejdet når ikke at blive færdigt, før sæsonen slutter omkring efterårsferien, men genoptages i næste målesæson ved påsketid. ■

ØKOLOGISK KANTINEPROJEKT SKUDT I GANG

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har sat gang i et omfattende økologiprojekt på Aalborg Kaserne og Flyvestation Aalborg.

AF MARTIN SÆRMAK-THOMSEN / FORSVARETS EJENDOMSSTYRELSE

ØKOLOGI

Med besøg hos økologiske fødevarereproducenter, smagsprøver og konfettikanoner markerede Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES) for sommerferien, at man fra 1. august og frem til 15. oktober har lanceret et omfattende pilotprojekt om økologisk mad i Forsvarets kantiner. Projektet hedder den ØKOlogiske kantine og omfatter ikke bare en ambition om at afprøve, hvor meget økologi man kan servere til den samme pris, men også en række forsøg med hvordan fremtidens kantinedrift kan se ud efter det forestående udbud af kantinydelser, der skal træde i kraft til januar 2018. Så da Forsvarets ansatte på Aalborg Kaserne og Fly-

vestation Aalborg mødte ind efter sommerferien, var udvalget i kantine lidt anderledes. Ambitionen hos FES er at se, om det er muligt at komme op på 100 procent økologisk mad i kantinerne. Selv om retterne ændres lidt, betyder det ikke farvel til oksekød og flødekartofler og goddag til "to bønner over kryds", linsegrød og kikærtamos. De retter, man kender, bliver bare justeret lidt, så det bliver muligt at anvende udelukkende økologiske råvarer uden at rokke ved prisen.

Projektet er et led i Økologiplan Danmark, der er en regeringsbesluttet strategi for at fremme økologi i Danmark. Forsvarets kantiner serverer årligt 1,1 millioner kilo mad og er derfor en oplagt medspiller i at fremme økologi i Statens kantiner. Forsva-

rets kantiner har i forvejen det økologiske spisemærke i bronze og en økologigrad på mellem 30 og 60 %, men det er de sidste procenter, der er sværest at opnå, så der kommer til at være en anderledes sammensætning af retterne i kantine. ■

FAKTA

Maden i kantinerne bliver ikke dyrere pr. 100 gram end den er i dag.

Projektet løber fra den 1. august til den 15. oktober 2016.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse gennemfører pilotprojektet i samarbejde med professor Bent Mikkelsen fra Aalborg Universitet, Økologisk Landsforening og konsulent i økologisk omlægning Birte Brorson og ØKO++

KOMMENTAR

Derfor opgraderer vi KESDH

Koncernens Elektroniske Sags- og Dokumenthåndteringssystem, KESDH, har i lang tid trængt til at blive opdateret. KESDH har blandt andet været en hindring for opgradering af en række andre IT-systemer på FIIN, blandt andet Windows, Internet Explorer og Microsoft Office. Med indgåelse af en ny kontrakt om drift, vedligeholdelse og videreudvikling af KESDH bliver der nu gjort noget ved det.

Fremover er det muligt at procesunderstøtte høring og godkendelse. Anmærkninger samt eventuelle kommentarer bliver fremover registreret og dokumenteret automatisk, og der dannes et overblik over den enkelte proces. Den obligatoriske aflevering af KESDH-arkiver til Statens Arkiver vil også blive lettet betydeligt, da alle arkivalier løbende bliver kontrolleret op imod Statens Arkivers krav. På den måde kan eventuelle fejl ligeledes blive rettet løbende. I starten af 2017 bliver der desuden implementeret en integration til e-Boks, således at det bliver muligt at sende og modtage elektronisk post direkte mellem de to systemer.

KESDH bruges af cirka 11.000 brugere til at registrere, arkivere og sagsbehandle alle sager og dokumenter i Forsvarsministeriets koncern. KESDH er baseret på Captia version 3.0 og blev implementeret i 2007 til 2008 som afløser for en række papirarkiver og det daværende dokumenthåndteringssystem DocuLive. Efter en række tilløb blev der i 2014 gennemført et udbud af drift, vedligeholdelse og videreudvikling af KESDH. I starten af 2015 valgte Koncernen KMD som fremtidig driftsleverandør. Grundet en klage fra den nuværende driftsleverandør CSC, kunne der dog først indgås kontrakt med KMD i tredje kvartal af 2015.

Opgraderingen er planlagt gennemført i tre bølger og forventes afsluttet med udgangen af 2016. Opgraderingen gennemføres, uden at der ændres væsentligt i den kendte funktionalitet. På enkelte områder indføres dog nye muligheder gennem de optioner, der er tilkøbt i aftalen. Herudover indebærer kontrakten en ny driftsaftale, som blandt andet skulle medføre mindre tid uden adgang til KESDH i forbindelse med vedligeholdelse og fejlretning.

Grundlæggende er der tale om en simpel opgradering af software og etablering af helt ny hardware i forbindelse med skift af driftsleverandør. Vi opgraderer Captia version 3.0 til 4.8, hvilket betyder forbedret brugerflade og adgang til en række nye funktioner. Versions 4.8 datamodel er desuden blevet forsimplet, hvilket indebærer, at en række ting er blevet enklere. Man kan sige, at systemet grundlæggende kan det samme, men det gør det pænere og smartere.

I forbindelse med opgraderingen gennemføres der også en opgradering af Internet Explorer. Med opgraderingen af KESDH kan der efterfølgende gennemføres opgraderinger af Windows og Microsoft Office til mere tidssvarende versioner. ■

Finn Stentsøe

Majør

Forretningsansvarlig, KESHD

REVOLUTIONERENDE OLIEOPRENSNING I GULDAGER

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har som den første i Danmark benyttet sig af en ny, banebrydende olieoprensningss metode.

AF THILDE MØLLER LARSEN / FORSVARETS EJENDOMSSTYRELSE

MILJØ

På Tankområde Guldager blev der i 2002 konstateret en forurening med flybrændstof efter en lækage på en rørledning. FES har siden da gennemført løbende afværgeforanstaltninger, men det anslås, at der stadig er cirka 45 kubikmeter olie tilbage under jorden. Olie ligger i toppen af grundvandsspejlet 3-5 meter under jordoverfladen og er spredt over et areal på 1.000 kvadratmeter.

FES oprensner nu den resterende

olie ved hjælp af en metode, hvor man så at sige vasker olien ud af jorden. Forestil dig rengøringen af en stegepande, hvor tilsætning af en dråbe opvaskemiddel (surfactant) får olie og fedt til at slippe panden og lægge sig i overfladen. Under miljøoprensningen sprøjter man surfactanter ned i jorden via en række borer. Surfactanterne reducerer overfladespændingen, så olie kan vaskes ud af jorden og opsamles ved oppumpning. Den oppumpede olie renses derefter i et opstillet renseanlæg.

Projektet er et samarbejde med forskere fra University of Houston

og det amerikanske rådgivningsvirksomhed GSI Environmental, der ligeledes er beliggende i Houston, Texas. Derudover har Aalborg Universitet og University of Cyprus bidraget.

Projektet er blevet præsenteret internationalt ved flere lejligheder - senest på konferencen Battalle i USA. 9. juni afholdt Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse en international minikonference i Esbjerg om oprensningen af olieforurening på Tankområde Guldager. ■

KOMMENTAR

Ikke papirnusseri, men nødvendighed

Når Forsvarets enheder skal have transporteret gods og personel, for eksempel når enheder skal udsendes i international mission eller deltage i en international øvelse, rådgiver Joint Movement & Transportation Organization (JMTO) altid meget gerne i korrekt udfyldelse af transportpapirer.

En afgørende forudsætning for at gods af alle slags transporteres på den korrekte måde og når frem til brugeren i rette tid er, at papirarbejdet overholder gældende nationale og internationale regler.

Derfor er det vigtigt, at papirarbejdet overholder gældende nationale og internationale regler, og at godset transporteres på den korrekte måde, hvis det skal nå frem til brugeren i rette tid og i god stand.

Der er adskillige eksempler på, hvor galt det kan gå. Toldpapirer, der ikke er udfyldt korrekt, har medført, at gods er strandet i tolden med den konsekvens, at vigtigt materiel ikke er nået frem til brugerne i rette tid. I bedste fald medfører dette irritation hos brugerne, og i værste fald kan det have alvorlige følger for planlagte operationer.

Især omkring våben og farligt gods er papirarbejdet af afgørende betydning, da forkert behandling af godset kan have alvorlige konsekvenser. Endelig må det ikke overses, at forkert behandling af våben og andet farligt gods kan have sikkerhedsmæssige konsekvenser for de personer, der omgås det.

For at hjælpe myndighederne har Joint Movement & Transportation Organization (JMTO) udarbejdet en deployeringshåndbog, hvor enhederne kan finde oplysninger om, hvilke papirer der er nødvendige for den pågældende transport og vejledning i, hvorledes papirerne udfyldes korrekt. Der er også oprettet en uddannelse, der gennemføres ved Trænregimentet. JMTO's planlægningssektion har beskrevet og sammensat uddannelsen, så medarbejdere på alle niveauer gennem uddannelsen er bedst muligt rustet til at udføre det nødvendige papirarbejde. Alle værn kan naturligvis bruge uddannelsen.

Rådgivning i udarbejdelse af transportpapirer er en kerneydelse for JMTO, og rådgivningen praktiseres blandt andet ved at gennemføre workshops ved alle Forsvarets garnisoner. Lessons Identified og Lessons Learned for gennemførte transporter gennemgås på årlige møder, hvor erkendte problemstillinger belyses, og løsninger drøftes og beslutes.

For JMTO er det en æressag, at transportpapirer udfyldes korrekt og i overensstemmelse med de lovkrav, der gælder i de lande, hvor godset og personalet transporteres. Det er ikke papirnusseri. Det er en nødvendighed for at sikre den bedst mulige løsning af den operative kerneopgave. JMTO arbejder for at uddannelse, rådgivning og skabeloner skal lette arbejdet for myndighederne og reducere den tid og de ressourcer, der anvendes til opgaven. ■

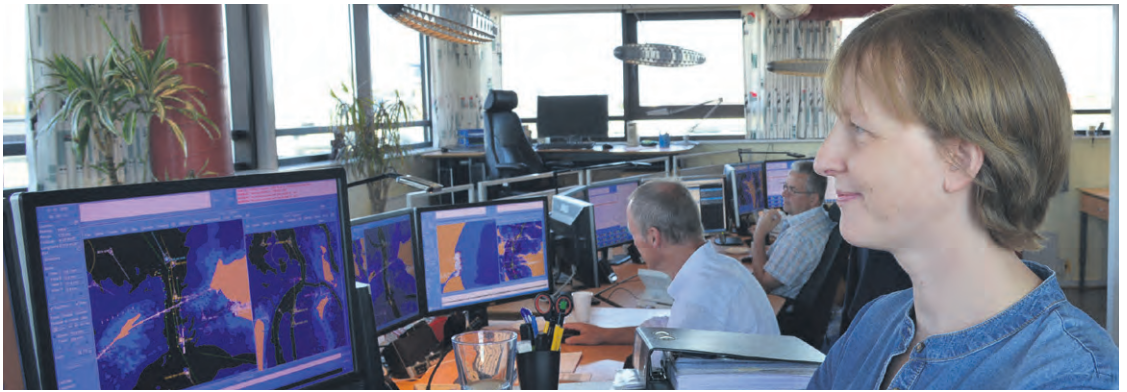
Kern Oddershede
Oberstløjtnant

chef, Joint Movement and
Transportation Organization

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele Forsvaret laver?
I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du sender stafetten videre.

EN VTS-OPERATØR FORHINDRER KATASTROFER I STOREBÆLT

Det er ikke nok bare at holde øje med de blå og orange radarskærme, når man er på arbejde som VTS-operatør.

Hvis det hele skal gå op i en højere enhed, er der også brug for en grundlæggende forståelse for skibstyper og sejlads.

AF IDA SUHR BIRKEMOSE / VFK

OVERVÅGNING

”Nogle gange er der da søfolk, der bliver irriterede på os. Men de fleste har vænnet sig til, at vi er der. Vi er der jo også kun for at hjælpe dem,” siger Anette Nygård Lønberg.

Som VTS-operatør sidder Anette på Korsør Flådestation, hvor hun via radarskærme og radiokontakt registrerer og holder øje med de skibe, der befinder sig i bæltet, som strækker sig fra Sjællands Odde til Langeland.

VTS står for Vessel Traffic Service, som er det radar- og radioovervågningssystem, der overvåger skibstrafikken i Storebælt. Siden Storebæltsbroens opbygning i 1993 har Søværnets VTS-operatører ageret en ekstra hjælp for skibene i deres færd gennem bæltet og sikret, at broen ikke bliver påsejlet.

Spørgsmålet

Hvad laver en
VTS-operatør?

Det varierer meget fra dag til dag, hvor mange der skal holdes styr på. Nogle dage er der ikke mere end en håndfuld, andre dage kan der være over 25 skibe på skærmen på én gang.

Når styrmanden sover

Det kan ske, at situationen nærmer sig kogepunktet, hvor det er svært - selv for en dygtig VTS'er - at gribe ind. Det er for eksempel, når navigatoren bag roret er faldet i søvn og er på vej mod grund.

”Det sker sjældent, men så prøver vi at kalde dem over radioen. Hvis de ikke svarer, prøver vi at få om-

kringliggende skibe til at lyse ind ad vinduerne. En enkelt gang kunne vi slet ikke få dem til at vågne. Heldigvis var en af Søværnets SAR-helikoptere lige i området, og de endte med at fire en mand ned på dækket, og han kunne gå ind og ruske kaptajnen vågen,” fortæller Anette.

Ligesom i den almindelig trafik er der også ”kørselsretninger” til søs, og det sker af og til, at en spøgelsessejler må guides på rette spor igen, eller at der bliver en flaskehals med for mange skibe på ét sted.

Heldigvis hører drama til sjældenhederne. Typisk kan Anette nemlig spå en uheldig situation 10-15 minutter, før den egentlig vil udfolde sig, og hun kan derfor kalde skibet op i god tid og sikre, at Storebælt igen er et sikkert sted at sejle.

Forudser uheldene

Anette er ligesom alle andre VTS-operatører uddannet skibsfører og har derfor stor erfaring med livet til søs. Det er en hjælp i hendes daglige arbejde, hvor det er vigtigt at have en basal viden om de forskellige skibes størrelser, fart og meget mere.

Når et skib begynder at overhale et andet, er det nemlig VTS-operatørerne, der kan regne ud, hvordan situationen vil udspille sig. Så kan de ringe skibet op og advare om, at det potentielt skaber en usikker situation i forhold til resten af skibstrafikken.

”Det er netop på grund af vores grundlæggende kendskab til skibe og sejlads, at der sjældent opstår alvorlige scenarier i bæltet. Hvis vi gør vores arbejde ordentligt, så er der ingen dramatik,” siger Anette. ■

ANETTE SPØRGER:

Hvad laver en bjærgningshjælper?

AF NIELS-PETER MANGØR JANSEN / OPLØG KORSØR

OPRYDNING

Canadian Day er et begreb hentet fra NATO's stående flådestyrke og dækker over en begivenhed, der af og til finder sted i havn. Det går i al sin enkelthed ud på, at et evt. canadisk skib i flådestyrken hiver en dag ud af kalenderen og med chefen i spidsen gør rent fra mast og til køl. En lignende begivenhed fandt sted på Flådestation Korsør onsdag den 22. juni. Vejret var ikke det bedste, men alle deltagere fik en god og sjov dag ud af det i fællesskabets tegn.

Som led i klargøringen til Åbent Hus-arrangementet i august var en stor del af medarbejderne på flådestationen såvel militære som civile trukket i arbejdstøj for at deltage flådestationens Canadian Day.

De cirka 90 medarbejdere, der deltog, blev delt i seks hold med hver deres ansvarsområde. Godt bakket op af fire gaffeltrucks fordelte holdene sig ud på flådestation-

nen for at gennemgå tildelte områder med en tættekam.

Selv om flådestationen almindeligvis fremstår som både ryddelig og ren, blev der alligevel samlet en del affald i form af jernskrot, glemte europaller, plast, papir og en enkelt død måge. Det kan ikke udelukkes, at enkelte myndigheder på flådestationen efterfølgende skal ud og genfinde genstande, som de troede, de havde stående, idet de fire gaffeltrucks kørte i pendulfart med både stort og småt.

Alle genstande, der ikke var behørigt markeret forinden, blev samlet ind og sat i et hjørne af flådestationen. Her vil de større genstande blive stående i en rum tid for at give de rette ejere mulighed for at hente dem igen. Hvis ingen gør krav på herlighederne, bortskaffes de for tid og evighed.

Flid skal selvfølgelig belønne. Derfor sluttede dagen med frokost i form af pizza og sodavand til alle deltagere. ■

STORE OPRYDNINGSDAG

En dag blev revet ud af kalenderen, hvor Flådestation Korsør blev gjort ren fra top til tå.

Kom til sikkerhedspolitisk seminar 30. september 2016

SEMINAR: "Hackere, Mobile Devices, IoT, Pineapple og mere om andet end en frugt" samt "Kinas og Ruslands evne til Area Denial" er nogle af punkterne på det to dage lange sikkerhedspolitiske seminar, som Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmark (HPRD) inviterer til fra 30. september til 1. oktober. Det kommer til at foregå på Vordingborg Kaserne og retter fokus mod moderne krigsførelse og fremtidens kampplads. Seminaret tegnes af toneangivende indlægsholdere fra Forsvaret, eksperter fra den akademiske verden og slagkraftige meningsdannere mv. I år taler blandt andre Jens Ringsmose fra Center for War Studies, Syddansk Universitet, Jeppe Trautner fra Institut for Militærhistorie og Krigsteori på FAK, og Thomas Elkjær Nissen fra Institut for Militære Operationer på FAK. Læs mere om seminaret på hprd.dk. Tilmelding sker efter først til mølle-princippet. ■

ET MERE KRIGERISK RUSLAND?

Rusland har de seneste par år vist sig mere synligt på den internationale scene med interventioner i Ukraine og Syrien. I dette interview svarer Bertel Heurlin på en række spørgsmål med udgangspunkt i sit bidrag til bogen "Rusland i Mellemøsten", der er udkommet i august på Forsvarsakademiets Forlag.

AF CARSTEN JENSEN / PH.D

BOGINTERVIEW **Carsten Jensen (herefter CJ):** Bertel Heurlin, hvad er dit overordnede syn på Rusland i dag?"

Bertel Heurlin (herefter BH): "Lad os begynde med at slå fast, at det aktuelle Rusland er et svagt Rusland. Russerne vil gerne forbedre deres position, og derfor er de risikovillige. De har nemlig ikke så meget at tabe, for deres økonomi er stagnerende, og deres politiske system er for tiden ikke funktionelt. Derfor prøver Rusland at kompensere for svaghederne på to måder, der godt kan sameksistere, selv om de umiddelbart kan se modsatrettede ud. For det første søger russerne at være aktive ud ad til – de prøver at finde små gevinster ved at være diplomatisk frække. På den anden side søger de at undgå

tab i form af marginalisering og isolation i det internationale system.

Samlet set har Rusland dog fundet en balancegang mellem de to tilgange, der viser et mål af fleksibilitet og effektivitet i det mindste inden for diplomati og tilhørende policy-udvikling. Som kompensation for økonomisk, militær og international svaghed har de altså været gode til at udvikle 'smarte politikker.'

CJ: Russerne har engageret sig voldsomt i Syrien og i bevarelse af det syriske styre. Hvorfor gør de det?

BH: "Det har været vigtigt for Rusland at bevare dets base i Tartus i Syrien. Det er dets eneste egentlige fodfæste i Mellemøsten. Og jævnfør det, jeg sagde om deres to strategier, er det i forhold til at undgå at blive yderligere marginaliseret – som for eksempel ved militært set at blive smidt helt ud af Mellemøsten, hvis det taber den sidste base i et eventuelt nyt Syrien – klogt nok at forsvare positionen.

Det andet ben af den russiske tilgang viser sig i, at det også har ønsket at arbejde sammen om løsning af den syriske borgerkrigs udfordring med den koalition af lande under amerikansk ledelse, der kalder sig Inherent Resolve. Helt aktuelt foreslog russerne således den 20. maj et samarbejde med den amerikansk ledede koalition om bombninger af aktører i Syrien som al Nusra-fronten, der ikke vil tilslutte sig den aktuelle våbenhvile."

CJ: Hvad har russerne foreløbigt fået ud af deres forstærkede engagement i Syrien?

BH: "De har for det første fået slået fast, at de er en vigtig spiller i Syrien, som man ikke kan komme uden om. Dermed har de også fået flyttet sig op på den internationale dagsorden i forhold til det samlede billede af Mellemøstens spillere. De er blevet synlige og nødvendige. Dermed har Rusland også vist, at det ikke kun er en regional magt, for eksempel i Europa, men også en global magt.

På lang sigt har russerne de seneste år sikret sig flådebasen på Krim og måske – men i praksis mindre vigtigt – også deres begrænsede politiske og militære fodfæste i Syrien og dermed Mellemøsten."

CJ: Kan man set under et sige noget om, hvorvidt Rusland er blevet mere krigerisk i de senere år? Er deres provokationer i for eksempel Østersøen alvorligt ment, eller er der mest tale om symbolpolitik?

BH: "Man kan i hvert fald sige, at Putin har vist, at Rusland ikke for tiden vil 'lade sig tryne' af USA. Putin vil helst ikke lade nogen markere overlegenhed i forhold til Rusland. I sidste ende kan de jo henvise til deres atom-slagstyrke, selv om ingen for alvor tror, at de vil gøre brug af den. Så de er blevet mere krigeriske i den forstand, jeg tidligere talte om, nemlig at de er villige til at tage risici i det internationale system. Hvilket de har vist i Ukraine og i Syrien.

Når man taler om, hvor vidt Rusland er 'krigerisk' eller 'offensivt' for tiden, skal man huske, at der altid er et defensivt element i russisk politik ud ad til. Rusland har mange og lange grænser og er derfor altid i forsvarsposition. De har altid været bekymrede for deres mange naboer. Dette mener jeg også, at man bør tage hensyn til i vurderingen i dag.

Jeg mener også, at vi skal se debatten om Østersøen i dette lys. Rusland føler sig truet for eksempel af NATO's fremgang de seneste årtier og forsøger at slå lidt igen. Det skal vi imidlertid ikke ryste på hænderne over. Der er stadig ingen reel trussel mod Danmark fra Rusland. Derfor skal Danmark ikke begynde at føre 'nærområde'-politik i Østersøen, hvor vi så skulle lægge flere ressourcer. I stedet skal vi holde fast i et globalt perspektiv - vi er et globaliseret land, så vi skal i stedet satse ressourcerne på ulandsstøtte og et effektivt dansk militær, der kan løse opgaver over alt i verden." ■

Bertel Heurlin. Foto: Privat

Rusland i Mellemøsten er skrevet af Birthe Hansen, Bertel Heurlin, Carsten Jensen, Thomas Elkjær Nissen, Johannes Riber Nordby, Jørgen Staun, Peter Toft og Anders Wivel.

Siden Ruslands intervention i Ukraine og dets annektering af Krim-halvøen er der opstået en ny bekymring for landets udenrigspolitiske kurs. Dets støtte til Bashar al Assads styre i Syrien og dets politik under borgerkrigen havde i forvejen rejst spørgsmål om Ruslands hensigter,

Med interventionen i Syrien i 2015, hvor Rusland på det højeste havde op til 4.000 soldater i landet samt brugte krydsermissiler fra Det Kaspiske Hav og langdistancebombere, blev bekymringerne for Ruslands rolle yderlige næret.

I denne bog belyser en række danske forskere og analytikere tilsammen de centrale aspekter af Ruslands rolle i Mellemøsten med udgangspunkt i de nævnte udfordringer.

FACEBOOK

FØLG
FORSVARET
PÅ

facebook

Forsvaret har delt Landsholdet i Militær Femkamps billede.
16. august kl. 14:17 · €

Landsholdet i militær femkamp har gjort det igen. Kvinderne vandt bronze i holdkonkurrencen til VM i Østrig. De satte i høj grad deres præg på konkurrencen. Holdet slog den danske rekord for samlet point for hold og blev nummer tre efter Rusland og Kina. Stort tillykke med medaljerne og flot gået af de fire soldater.

JEG LÆSER

JP.DK, POLITIKEN.DK, B.DK

LÆS Når jeg skal læse nyheder, surfer jeg gerne rundt på de danske mediers hjemmesider. Jeg har ikke abonnement på nogen af dem, så det stopper, når jeg rammer betalingsmuren.

THE COLD WAR AF JOHN LEWIS GADDIS

LÆS En rigtig god historisk bog om den kolde krig lige fra begyndelsen efter 2. Verdenskrig. Det er egentlig tre bøger, som er blevet samlet i en bog, men jeg foretrækker det samlede værk. Jeg læser historiske bøger for at blive klogere på, hvem vi er, og hvorfor vi er, som vi er. Derfor betyder de små detaljer, som hvad alle personer hedder, ikke så meget. Det er det store billede, der er interessant.

FOCUS.DE

LÆS Jeg læser gerne udenlandske nyhedssider og ser nyhederne på for eksempel tysk som supplement til de danske nyheder, jeg får. Jeg har boet rundt omkring i Europa, så derfor interesserer det mig. Derudover så giver de ofte et andet perspektiv på nyhederne i for eksempel tyske medier, og det er interessant at få med.

L.O.B. Pedersen
oversergent
Vagtbefalingsmand KFOR
Hold 34B

FORSVARET.TV

Se video på
Forsvaret.tv

NATURVENLIG
BORTSPRÆNGNING

Efter rensning for miljøskadelige stoffer blev tre radartårne på Multebjerg lagt ned ved sprængning, som var den venligste metode over for Gribskov.

AF LARS BØGH VINTHNER / VFK

BYE BYE

Radarhoved Multebjerg lukkede den 18. januar 2010. Radaren blev slukket i december 2009. Siden er de fire gamle radartårne kun blevet anvendt til sekundære formål. for eksempel har Frømandskorpset øvet rappelling.

Som led i at Forsvaret rydder op efter den Kolde Krig i hele Gribskov, hvor der fjernes 140 bunkere, er turen kommet til de tre åbne radartårne. Det sidste og største massive tårn må vente nogle måneder endnu.

Det kan synes mærkeligt, at bortsprængning er den mest skånsomme metode, men som byggelederen fra firmaet Balslev forklarer, så vil store tunge nedrivningsma-

skiner være mere skadelige skoven. De tre 32 meter høje radartårne er behandlet med miljøskadelige stoffer som for eksempel PCB for at kunne holde bedre. Derfor har det været nødvendigt at rense dem grundigt inden sprængningen.

Firmaet Sprængningstjenesten har erfaringer med at sprænge radartårne fra tidligere, men som lederen Kenneth Wegge for-

klarer, så er ingen sprængning ens. Og at de miljøskadelige stoffer har gjort deres pligt fik Kenneth at mærke på de to første tårne. Det første tårn, som havde 48 sprængladninger i betonbenene, måtte have en ekstra sprængsnor, før de mange tons blev knust mod skovbunden. ■

Klaus er 50 år og har været ansat i Forsvaret siden 1986. Han har været udsendt syv gange med hæren, fire gange til det tidligere Jugoslavien, en gang til Irak og to gange til Afghanistan. Han var korporal i Hæren og er nu tilsvarende marinespecialist i Søværnet.
Foto: Henrik Wallstrøm

Morten er 31 år. Han begyndte som værnepligtig ved Telegraf Regimentet i 2004 og blev efterfølgende ansat ved Jægerkorpsets Radiodeling. Han var overkonstabel af 1. grad i Hæren og er nu marinekonstabel i Søværnet.
Foto: Henrik Wallstrøm

FRA LAND TIL GYNGENDE SKIBSDÆK

Det er en helt ny verden man skal lære at kende, når der ikke længere er fast grund under fødderne på arbejdspladsen. To soldater fortæller om at skifte værn.

AF MICHAEL AAGAARD JENSEN / AAGAARD MEDIER

VÆRNSSKIFT

Om bord på Absalon sejler to forholdsvis nye besætningsmedlemmer. De er dog ikke nye i Forsvaret. De har nemlig begge to en fortid i Hæren men har valgt at skifte værn.

”Det er noget, jeg har tænkt over i lang tid. Jeg bor tæt på flådestationen, og hver morgen i ni år, når jeg kørte på arbejde ved Jægerkorpset i Aalborg, kom jeg forbi flådestation Frederikshavn,” fortæller marineoverkonstabel, Morten, kommunikationsgast, Absalon.

”Jeg søgte nye udfordringer. Jeg har været i Hæren i 29 år. Mit sidste tjenestested var i Slagelse, og til sidst synes jeg ikke rigtig, at der var noget tilbage, jeg ikke havde prøvet før. Derfor begyndte jeg som udlåns-gast på Absalon i 2015 på en tur til Afrika,” fortæller marinespecialist Klaus, forsyningsgast, Absalon.

Nye udfordringer

Fælles for de to er, at de begge søgte nye udfordringer i et nyt værn. Ingen af dem har fortrudt, at det værn blev søværnet.

”Der var noget tryk i det at blive udlånt i første omgang. Man ved, hvad man har, men ikke hvad man får. Jeg fandt ud af, at det var en rigtig god ar-

bejdsplads, og at jeg gerne ville fortsætte i Søværnet,” fortæller Klaus.

”Jeg er født og opvokset ved vandet og har altid gerne ville sejle. I første omgang skulle jeg aftjene tre måneders værnepligt i Søværnet, hvis jeg ville skifte. Det var jeg ikke rigtig interesseret i. Da reglerne så blev lavet om, så jeg kunne skifte værn ved at tage tre en halv uges uddannelse, så søgte jeg. Men det skulle være et på et skib; jeg ville ikke have landtjeneste,” fortæller Morten.

Nyt sprog

Men ét er at skifte værn, noget andet er at vænne sig til en helt ny kultur, nye opgaver og et nyt sprog.

”Alt, der handler om sømandsskab, er nyt. Der er nye navne på ting, nye grader på officerer og befalingsmænd og nye titler på folk. Du kan få at vide, at du skal gå op til VTO, men hvem er det lige? Eller at noget ligger i H4. Hvor er det?” fortæller Klaus.

Samtidig er der forskelle, som ikke er særlig håndgribelige, men som alligevel mærkes i hverdagen.

”Det er svært at sætte ord på, men det føles på en eller anden måde mere stille og roligt i Søværnet. Der kan godt være fart på, og alt er professionelt, men det

er på en anden måde,” fortæller Morten.

Ikke så meget kadaverdisciplin

Begge de to tidligere hærfolk har oplevet, at der er en lidt fladere struktur ombord på et skib, og at der ikke er så langt mellem folk med forskellig rang.

”Man kommer hinanden mere ved socialt, man snakker mere sammen, træner sammen og så videre. Men så er der alligevel den ting, at man vælger at dele det op, så man spiser adskilt efter rang. Jeg er vant til at kunne spise med alle mine kollegaer. Det skulle jeg lige vænne mig til,” fortæller Morten.

”Den største forskel er nok, at der ikke er så meget kadaverdisciplin. Man kigger meget mere på den enkelte person og de militære og civile kompetencer, vedkommende har, i stedet for at kigge på rangen. Ham, der har kompetencerne, får lov til at stå for, at opgaven bliver løst, og der står ikke en og kigger over skulderen for at se, om opgaven så også bliver løst. Og så er der selvfølgelig det med, at man ikke skal sove ude i en skov mere,” siger Klaus. ■

Se også Bagsiden

VELKOMMEN TIL JERES DEBATSIDE

Her kan du som læser og medarbejder få ordet og komme med holdninger, betragtninger, kritik eller spørgsmål, du gerne vil have svar på. Skriv dit indlæg til redaktionen på forsvarsavisen@mil.dk. Vi glæder os til at modtage det.

Det med småt: Indlæg må som udgangspunkt ikke overstige 1.800 tegn. Vi kan ikke garantere svar på alle debatindlæg. Og vi kan ikke garantere, at der bliver plads til alle indlæg, men vi prøver.

Danmarks specialoperationskorps strømlines allerede

Uddrag fra
*Sagt og Skrevet
om Forsvaret.*
Juni 2016

Af Specialoperationskommandoens kommunikationsteam

Den 12. juni udtalte den tidligere jægersoldat Thomas Rathsack i Ekstra Bladet, at det ville være bedst, hvis man slog Danmarks to specialoperationskorps – Jægerkorps og Frømandskorps – sammen til én enhed. Uddrag af Rathsacks artikel blev senere refereret i juniudgaven af Forsvarsavisen. Chef for Specialoperationskommandoen (SOKOM) er ansvarlig for at rådgive Forsvarschefen inden for specialoperationsområdet. Og i SOKOM vækker Rathsacks budskab ikke genklang. SOKOM blev oprettet for at styrke og øge den danske specialoperationskapacitet. Under forligsimpliceringprocessen blev mange mulige løsninger for organisering af kommandoen overvejet. Alle involverede var enige om, at en fysisk sammenlægning af de to korps ikke ville medføre en øget effekt eller en effektivisering af den danske kapacitet ud fra en række betragtninger.

Jægerkorps er i dag ideelt beliggende på Flyvestation Aalborg. Her er korpsen diskret placeret, har gennem tiden opbygget meget gode træningsfaciliteter og har adgang til Flyvestation Aalborgs flyvende kapaciteter, som der trænes og gennemføres operationer sammen med. Tilsvarende er Frømandskorps i dag ideelt placeret på Marinestation Kongsøre på Vestsjælland. I Kongsøre er der gennem mange år ligeledes opbygget meget gode trænings- og uddannelsesfaciliteter, og Frømandskorps har adgang til meget gode træningsområder i Isefjorden. Desuden er der begge steder opbygget et rigtig fint forhold til naboer og det omkringliggende samfund, som sikrer, at de særlige træningsaktiviteter som indimellem foregår ved et specialoperationskorps er kendte og accepterede. Desuden er de danske specialoperationskapaciteter fra Flyvevåbnet forsat forankret i Flyvevåbnet. Også her søger SOKOM at opnå flest mulige synergier.

Under oprettelse af SOKOM blev Forsva-

ret pålagt besparelser på yderligere 15 procent. Her gik SOKOM heller ikke ramt forbi. SOKOM skulle spare 10 procent på driften i en organisation, som i forvejen var LEAN-designet ud og derfor baseret på en "netop tilstrækkelig-filosofi." Som noget særligt fik SOKOM lov til at geninvestere det sparede i operative kapaciteter. Besparelserne blev fundet gennem grundig analyse af hele organisationen, herunder blev et eksternt konsulentfirma inddraget i analysen af SOKOM's administrative og logistiske funktioner. Resultatet af denne analyse behandles forsat i styregruppen.

Det står dog stadig klart at en fysisk sammenlægning er ikke blandt de åbenlyse besparelsetiltag – tværtimod. Det vil kræve store investeringer at flytte begge korps, og det er meget tvivlsomt, hvorvidt disse investeringer vil være rentable selv på den lange bane. Til gengæld arbejder SOKOM målrettet på at optimere andre områder, herunder centralisering af administrative og logistiske processer, sammenlæg-

ning af træningsaktiviteter, optimering af indkøb og anvendelse af de rådige ressourcer generelt.

Rathsacks kommentar er naturligvis præget af, at han ikke længere er en del af specialoperationsmiljøet i Danmark. Han har derfor heller ikke den nødvendige indsigt til at kunne vurdere konsekvensen og effekten af en fysisk sammenlægning. Faktisk er oprettelsen af SOKOM en de facto sammenlægning af de to korps under én kommando. Dermed er muligheden for at strømline og ensrette mest muligt og opnå de mulige synergier inden for danske specialoperationer tilvejebragt – en mulighed som SOKOM til stadighed forfølger med henblik på at få mest mulig operativ effekt ud af danske specialoperationskapaciteter. Og samtidig fastholde de to korps særegne kendetegn som henholdsvis Danmarks landbaserede og maritime specialoperationsstyrker. ■

Slå specialkorps sammen? En replik!

Af Lars H. Ehrensvärd Jensen,
MJ, Institut for Strategi, Forsvarsakademiet

Forsvarsavisen citerede i juni nummeret en artikel i Ekstra Bladet, hvori den tidligere jægersoldat, Thomas Rathsack, mener, at Frømandskorps og Jægerkorps skal slås sammen. Det vil jeg argumentere imod. Forslaget giver må-

ske mening for en bureaukrat, som leder efter provenuer i regneark, men det giver ikke strategisk mening. Jeg har gjort tjeneste i begge korps over en periode på 21 år, heraf 2 år i Frømandskorps. Én ting lærte jeg i Frømandskorps: Landkrabber forstår sig ikke på søkrig og maritim kultur. Kulturen og tænkningen var meget fremmed for mig. Med min hærbaggrund var jeg vant til lineær tænkning, men frøerne tænker helt anderledes.

Siden 2010 har jeg forsket i specialoperationer og strategi på Forsvarsakademiet, herunder i hvad specialoperationer egentlig er. Der er intet i forskningen som underbygger, at en sammenlægning er fornuftig.

Ideen om sammenlægning tager afsæt i et forældet syn på specialoperationer, nemlig at det kun handler om at sparke døre ind

og slå folk ihjel. En sammenlagt specialenhed vil blive en hyperkonventionel udgave af det øvrige forsvar. Den nye Specialoperationskommandos opgave er ikke at være mere som eller bedre end det øvrige forsvar: Den skal være anderledes. Dette anderledes er mere af tankemæssig karakter end fysisk. Det anderledes er ikke bundet op på materiel, som for eksempel skibe, fly eller kampvogne, men på mennesker og deres tænkning. Når vi udfordres af Taleban, Al Qaeda eller ISIL, så er det disse menneskers tænkning, som er vores problem; ikke deres militære slagkraft. Specialstyrkerne skal være Danmarks asymmetriske modsvare. Det kræver en Specialoperationskommando, der dyrker den anderledes tænkning, og det kræver, at man ikke ensretter kommandoens enheder. Læs eventu-

el min kronik i Politiken den 23. februar 2016: "Kvinder hører til i specialstyrkerne".

En sammenlægning vil skade diversiteten i det samlede forsvar. Frøer og jægere er meget forskellige ligesom værnene, som man ikke drømmer om at lægge sammen. En sammenlægning vil blive en grå masse, som ensretter tænkningen. Da Frømandskorpsets ledere primært hentes i det lille søværn, vil den sammenslåede enhed blive domineret af hærofficerer, og det maritime aspekt vil visne. Der er heller ingen forskning, der peger på, at jægerne skulle have nogen gavn af en sammenlægning.

At regnearket i øvrigt viser, at en sammenlægning i første omgang betyder en merudgift på 215 millioner kroner sætter bare endnu en tyk streg under, hvor dårlig ideen er. ■

Den sociale kapital og debatkulturen i Forsvaret halter

Af **Per Lorenz Hinrichsen**
OL, forhenværende chef for Det Danske Internationale Logistik Center, Danilog

I fortsættelse af nedlæggelsen af Danilog havde jeg for to år siden ikke mindre end to indlæg til debat, om at den sociale kapital halter mellem myndighederne i Forsvaret.

På trods af mange personlige opmuntringer formåede hverken Forsvarets øverste ledelse eller øvrige i Forsvaret at kommentere dette indlæg, hvilket jeg finder dybt skuffende og kritisabelt.

De seneste trivselsmålinger har vist manglende tillid til ledelsen og dermed ringe social kapital, defineret som tillid, gensidig respekt, retfærdighed og samarbejde, hvorfor jeg finder det på sin plads at genfremlægge, at den sociale kapital stadig halter og bør forbedres.

I korthed drejede sagen om nedlæggelse af Danilog sig om, at denne proces fandt sted i dyb disrespect for den sociale kapital, hvor Danilogs militærfaglige argumen-

ter blev tilsidesat alene for at fremskaffe et hurtigt provenu, og hvor helt almindelige analyseprincipper som stringens og konsekvens blev tilsidesat.

Der blev ikke fokuseret på processen mellem militært behov og økonomisk ramme for at kunne skabe en sund balance. I stedet fik vi en halv løsning og en discountmodel, som ikke var soldatens, men embedsmandens værk. Regnearket skulle passe, uanset om der var sammenhæng med den operative virkelighed.

Jeg opfordrede efterfølgende Forsvarets øverste ledelse og chefgruppen til at se bort fra regnearksledelse, fordi de menneskelige værdier forsvinder, og den sociale kapital ødelægges. Paradokset er, at netop social kapital skaber værdi i virksomheden i samspillet mellem mennesker. Nogleordet er her en troværdig ledelse, hvor der opbygges gensidig tillid og respekt, og hvor ledelsen udnytter medarbejdernes kompetencer samt sætter en stor ære i at have vilje, lyst og evne til at lytte til de underliggende myndigheder og led.

Denne opfordring blev som nævnt negligeret.

De to indlæg – begge fra 2014 – kan i sin helhed læses på www.krigsvidenskab.dk. (tast Danilog i søgefeltet) samt i september 2014-udgaven af HOD's blad "Officeren".

På trods af, at ytringsfriheden for ansatte i militær uniform nu er under pres som følge af min sag i mediernes, så skal jeg alligevel opfordre alle i Forsvaret til at deltage i debatten om vort forsvar, således at vore politikere og befolkningen bliver bedre

og mere nuanceret informerede om, hvad der foregår inden for Forsvaret.

Jeg undrer mig meget over, at vi ikke har en større debat om, hvad de reelle konsekvenser er i forbindelse med kampfly-projektet for især Hæren og Hjemmeværnet. Da anskaffelsen skal holdes inden for forsvarsbudgettet, og da Søværnet mere eller mindre er garanteret overlevelse gennem Danmarks øgede indsats i Arktis, så vil det i min optik gå voldsomt ud over Hæren og Hjemmeværnet, medmindre vi tilføres et væsentligt øget budget ved næste forsvarsforlig.

Jeg undrer mig også meget over, at vi i Forsvaret ikke har en livlig debat som opfølgning på ambassadør Peter Taksø Jensens rapport, hvor vi kan se, at den internationale situation i vort nærområde er væsentligt ændret. Hvorfor er vi ikke i fuld gang med at følge op på denne rapport med militærfaglige artikler, set i lyset af, at landene i Baltikum, Sverige, Finland og ikke mindst Norge er i fuld gang med at øge deres forsvarsbudgetter?

Så lad os se at komme i gang med at genopbygge den sociale kapital samt få gang i vores debatkultur – det skylder vi os selv og ikke mindst det forsvar, som vi alle holder af. ■

Kære Per Lorenz Hinrichsen

Tak fordi dit indlæg til Forsvarsavisen. Jeg erkender, at jeg ikke har svaret på alle indlæg i debatten om Forsvaret, så jeg er glad for at få lejlighed til at reflektere over dine betragtninger her. Du har jo helt ret i, at social kapital er vigtig, og jeg er også enig med dig i, at Forsvarets ansatte skal kunne deltage i debatten – både når de er kritiske, og når de er positive. Det er noget, jeg igen nem de seneste par år har opfordret til løbende, og jeg har nævnt for mine chefer, at de bør etablere "rum og situationer," hvor en fri og åben debat kan finde sted. Og det gør de! Vi har brug for at nyttiggøre al den viden og faglighed, som Forsvarets medarbejdere besidder, hvis vi skal udvikle Forsvaret og lykkes i en tid, hvor kravene til os er mange og ressourcerne under pres. Jeg synes til gengæld ikke, at du har ret i, at holdninger, vurderinger og analyser bliver negligeret, fx vedr. garnisonsforhold. Belastningen for personellet og risikoen for, at folk ikke flytter med til nyt tjenestested, er en central del af overvejelserne. Men det er klart, at udmøntningen af politiske beslutninger om nye strukturer eller reducere ressourcer sjældent kan gennemføres uden, at det får konsekvenser, der nogen steder gør ondt. Det er svært at komme uden om, men dermed ikke sagt, at holdninger og vurderinger fra berørte parter ikke indgår som en del af beslutningsgrundlaget.

Peter Bartram
Forsvarschef

Tillid, korpsånd, loyalitet m.m.

Af **Kim Slott Nielsen**
OKS-1

Disse ord og mange flere, der er dækkende for den samme betydning, har været anvendt i flere artikler i Forsvarsavisen den senere tid, samt senest i mit eget fagblad, hvor formanden i sin leder også kommer ind på tillid.

Med de allerede fremkomne betragtninger, mest fra ledelsen desangående, men også nogle få ord fra et beskeden antal af ansatte, vil jeg efter 37 års ansættelse i Forsvaret gerne give mit besyv med på, hvorledes man *bedst* opnår de ønskede resultater – som I skal få ganske *gratis* – som næsten kan løses med et fingerknips.

Lad mig allerførst slå fast, at såfremt de ønskede ord, som der gives udtryk for, skal give mening, og det ønskede resultat skal opnås, så kommer det altid ovenfra og forplanter sig ned gennem enhver organisation – Forsvaret er ingen undtagelse. Det betyder, at har de ansatte ikke tillid til ledelsen, ja så vil man *aldrig* opnå nogen form for korpsånd. Hvis jeg begynder med at tage udgangspunkt i den ene af artiklerne, hvor oberstløjtnant af reserven, J.R. Hansen, bliver interviewet, kommer han med sine betragtninger om, hvorfor mange forlader Forsvaret, inklusiv ham selv. Hans udsagn kan siges i en enkelt sætning, nemlig at det ikke mindst skyldes ledelsens manglende opbakning og tiltro til medarbejdernes evner, kvalifikationer, ønsker m.m., og giver dermed

næring til en ikke-eksisterende korpsånd.

Mit stamregiment er Fynske Livregiment (FLR), det er uomtvisteligt, men da man valgte at nedlægge dette regiment, blev jeg som så mange andre overflyttet til et andet regiment. Ved en parade udtalte den daværende chef ved mit nye regiment, at nu ville han befale korpsånd, en korpsånd han efterhånden havde hørt så meget om fra de ansatte, der gennem tiderne var tilgået regimentet udefra. *Befale korpsånd!?!?* Herre Jemini, tænkte jeg; det er ikke noget man kan befale.

Hvis et regiment gennem tiderne har været gennemsyret af korpsånd, så forgår den aldrig, hvorfor vi gamle fynske kriger til stadighed, når enhver lejlighed byder sig, møder op om vor fanes midte, da vi *aldrig* glemmer vor tilknytning til regimentet. Hvorfor nu det, vil mange sikkert spørge. Regimentet er jo nedlagt. Svaret er enkelt: fordi vore officerer og befalingsmænd gennem deres egne oplevelser, væremåde, tillid og loyalitet over for mandskabet, indpodede os korpsånd. Og da vores ledere havde korpsånd, smeltede den samme korpsånd selvsagt nedad, gennem alle lag i regimentet.

Desværre har nedlæggelser og sammenlægninger af regimenter den uheldige virkning, at den tilknytning, man har til sit stamregiment, ofte vil gå fløjten, når man efter mange år samme sted pludselig skal være hos et nyt regiment, som man ikke nærer den samme tilknytning til. Det kan derfor for nogen chefer tage en rum tid at få opbygget samme loyalitet hos den nye medarbejder, som der måske har hersket hos øvrige ansatte.

Bedre bliver det ikke, når den øverste ledelse (læs: Forsvarschefen) beder de ansatte holde deres mund, ellers bliver de truet med "bål og brand". Men kære Forsvarschef, det er en helt forkert vej at gå. Når du kommer rundt i landet, skal du netop spørge os på gulvet, hvordan det går. Når du ankommer til et nyt regiment og har spurgt

regimentschefen, hvordan det går, har du så nogensinde hørt en regimentschef sige: "ja, det går jo ikke så godt med de beslutninger, vi er blevet pålagt at skulle føre ud i livet, men det skal jo gå." Nej, selvfølgelig har du ikke det, for han er jo også i karrieren og skal ikke have noget klinket. Men det er misforstået loyalitet, både over for hans medarbejdere og Forsvaret som helhed. Han skal *ikke* tale, hverken politikerne eller Forsvarschefen efter munden, han skal tværtimod sige tingene, som de er. De chefer, som tør gøre det, er desværre sjældne, men vi havde dem ved FLR, og derfor vidste vi, hvor vi havde vores ledelse.

Så kære Forsvarschef, du skal i stedet være glad og meget stolt over, at du har så engagerede medarbejdere, der åbenhjertigt fortæller om deres dagligdag på både godt og ondt. De er dermed med til at *udvikle* Forsvaret til en god arbejdsplads, hvor kommende generationer af unge mennesker med gåpåmod, lyst og iver søger hen og ikke, som du ønsker, i stedet frygter.

I dag, hvor alle i ledelsen skal have en fin studenterhue, gå i små fine laksko og have tilbagestrøjet hår, så adskilte vores ledelse ved Fynske Livregiment sig fra alle andre. De turde give ansvar fra sig, hvorved de viste os tillid. Der var ingen fine fornemmelser, de var soldater.

Jeg håber derfor med de mange gode år, jeg selv har haft i Forsvaret, at kommende generationer af mennesker, der ligesom jeg vil vie deres liv til Forsvaret, må opleve en ledelse og et forsvar, der sprudler af tillid, ansvarsfølelse og et godt arbejdsmiljø, og som vil give de unge mennesker mod, lyst, ansvar osv.: Til gengæld for det, skal I, Generaler og andre ledere, få loyalitet og korpsånd tifold igen, men husk: det begynder oppefra! ■

Kære Kim Slott Nielsen

Tak for dit indspark til debatten. Jeg deler faktisk mange af dine synspunkter – ikke mindst det med at cheferne har et ansvar gennem deres handlinger. Og jeg er også enig med dig i, at korpsånd, gensidig tillid og dialog er utrolig vigtig – ikke mindst i en tid, hvor vi gennemgår mange forandringer. Af dit indlæg læser jeg, at du er bekymret for, at chefer og medarbejdere rundt om i Forsvaret kun er positive i deres tilkendegivelser til mig. Det er heldigvis ikke tilfældet. Jeg bruger meget tid på direkte dialog med medarbejdere og på at spørge til hverdagen - og hvad der gør den svær. Alene i år har jeg været i direkte dialog med medarbejderne på ca. 25 tjenestesteder rundt om i Forsvaret. Mere end 25 timers direkte dialog er det blevet til, og alle steder har personellet haft mange gode spørgsmål og kommentarer – og en stor del har været af kritisk art. Jeg synes, jeg har fået rigtig meget med hjem fra disse møder, og jeg har heldigvis fået mange positive reaktioner retur fra medarbejderne. Så den dialog vil jeg fortsætte, ligesom jeg vil fortsætte med at opfordre cheferne rundt omkring til at tage sig tid til at lytte og spørge i deres omgang med medarbejderne. Endelig vil jeg sige, at jeg bestemt ikke ønsker, at de ansatte skal "holde deres mund". Tværtimod. Jeg ønsker, at medarbejderne rundt omkring bidrager med deres observationer og holdninger på en konstruktiv (men gerne kritisk) måde, så vi sammen kan blive klogere på de problemer vi står over for, og hvordan vi bedst takler dem. Du skriver i din afrunding, at jeg bør være glad og stolt over Forsvarets engagerede medarbejdere. Det er jeg også. Meget stolt endda. Og jeg deler til fulde dit ønske om, at kommende generationer, ligesom du og jeg, vil få mange gode oplevelser i vores Forsvar.

Peter Bartram
Forsvarschef

TRÆNINGSTIPPET

CIRKELTRÆNING

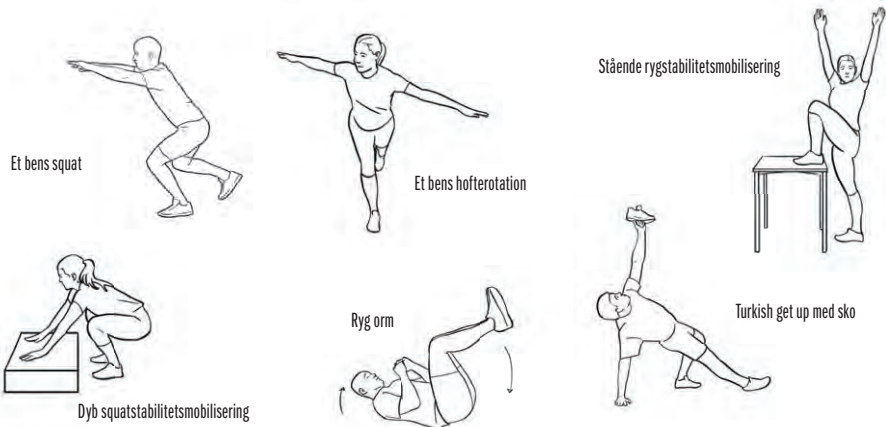
Denne gang udfordres koordination og balance. Øvelserne er desuden gavnlige for bevægelighed og core-styrke og understøtter samtidig Forsvarets Basiskrav.

Øvelserne gennemføres optimalt fortløbende i 3 sæt og med 10-15 gentagelser i hver øvelse. Turkish get up med 3-5 gentagelser til hver side pr. sæt. Alle øvelser kan findes i Træn med Forsvaret-app eller på <https://traenmed.forsvaret.dk/> Programmet er ideelt til pausen, til mikrotræning på gangen, på skydebanen, på skibet eller hvor der er lidt plads, både fysisk og i tid.

ØVELSERNE

MOBILITET/TRÆNINGSPAS/UDSTRÆK:

- Et bens squat
- Stående rygstabilitetsmobilisering
- Dyb squatstabilitetsmobilisering
- Et bens hofrotation
- Ryg orm
- Turkish get up med sko

God fornøjelse!

DE SVØMMEDE, CYKLEDE OG LØB MED FORSVARET

Triatlon er en hurtigt voksende sport og er ikke længere kun for jernmænd.

AF IDA SUHR BIRKEMOSE / VFK

TRÆNING På trods af at ingen af triatleterne har været i vandet endnu, er flere af dem allerede fugtige i det våde og overskyede junivejr. Imens reglerne bliver forklaret, bliver der snakket mellem deltagerne, som kommer fra hele landet. Alle fra Flyvevåbnet, Hæren, Søværnet samt Hjemmeværnet og Beredskabsstyrelsen kan deltage. Også pårørende og tidligere soldater kan deltage. Så længe alle er medlem af Dansk Militært Idrætsforbund (DMI), kan man deltage i det årlige forbundsmesterskab i duatlon og triatlon. I år finder arrangementet for tredje år i træk sted i Haderslev ved værterne fra Haderslev Garnisons Idrætsforening (HAGI). ”Triatlon er blevet en rigtig populær sport i Danmark, og derfor har vi i mange år hos DMI holdt mesterskaber i netop den disciplin. Jeg skal også selv deltage i år,” siger seniorsergent Karsten, der er bestyrelsesmedlem i DMI.

Håber på flere deltagere I Haderslev har støvregnen fortaget sig, og deltagerne er hoppet i fjorden, hvor der skal tilbagelægges 750 meter i det 18 grader varme vand. De, der ikke skal deltage i triatlon, hopper svømmeturen over og begiver sig i stedet ud på en længere løbetur. Da alle er i mål, skinner solen fra en skyfri himmel, og hverken regn eller fjord kan få skylden for de våde ansigter. Sveden drypper fra deltagerne, men de fleste formår dog både at smile og gennemgå de udfordringer, der har været undervejs. ”Sidste år var vi i omegnen af 75 tri- og duatleter. I år er vi desværre kun 42, men vi håber på flere deltagende fra alle værn til næste års arrangement,” siger Karsten. DMI’s forbundsmesterskaber i triatlon og duatlon vil næste gang foregå i 2017 hos Jyske Dragonregiment i Holstebro. Hvis man ikke er til alle tre sportsgrene, er der også mulighed for at lave hold, så man kun skal gennemføre en enkelt af disciplinerne. ■

TRIATLON

750 meter svømning, 25 kilometer cykling og 6,5 kilometer løb

DUATLON

6,5 kilometer løb, 25 kilometer cykling og 3 kilometer løb

MICHAEL T. FLAGSTAD
Kommandør
Chef for Søværnets Skole

Hvor længe har du dyrket triatlon/duatlon?
Jeg har et års jubilæum i dag. Jeg prøvede triatlon første gang til samme event sidste år.

Hvorfor dyrker du denne sport?
Jeg cykler på arbejde og løber i mine frokostpauser, så til sidst købte jeg en våddragt og hoppede i vandet. Sidste år blev jeg den sidste. Det gjorde jeg ikke i år.

Hvad var den største udfordring i dag?
Jeg har deltaget i flere triatlons siden sidste år, og for fire uger siden blev jeg skadet til et event. Så løbet var en udfordring.

ANNI FRIIS PEDERSEN OG MADS ROSENDAL LARSEN
Pårørende, pædagogstuderende / FOKS, flymekaniker på Flyvestation Karup

Hvor længe har du dyrket triatlon/duatlon?
Anni: Jeg har dyrket det på hyggeplan i et par år.
Mads: Jeg har dyrket triatlon i tre år.

Hvorfor dyrker du denne sport?
Anni: Jeg er vild med alsidigheden
Mads: På grund af grej. Jeg har alt for meget grej. Er man ikke den hurtigste, må man jo se hurtigst ud.

Hvad var den største udfordring i dag?
Anni: Det hårdeste er altid svømningen, og så at jeg netop har gennemført et halvmaraton.
Mads: Jeg løb halvmaraton med Anni i sidste uge. Det kunne godt mærkes i dag.

JØRGEN SCHNACK
Arbejdede tidligere i Flyvevåbnet
Er nu pilot ved SAS

Hvor længe har du dyrket triatlon/duatlon?
Det ved jeg ikke præcist, men jeg har været til en del triatlons efterhånden.

Hvorfor dyrker du denne sport?
Det belaster kroppen for meget kun at løbe, og jeg kan godt lide variationen af alle tre sportsgrene.

Hvad var den største udfordring i dag?
Svømningen har været den største udfordring. Det er det altid.

SØREN
Kaptajn
Sagsbehandler ved Aalborgs træningsregiment

Hvor længe har du dyrket triatlon/duatlon?
I mange år. Jeg er dansk mester i duatlon. Det var også den disciplin, jeg stillede op i i dag.

Hvorfor dyrker du denne sport?
Jeg har også været triatlet, men jeg er bedst på cyklen, og jeg er ikke så god i vandet. Så nu dyrker jeg mest duatlon.

Hvad var den største udfordring i dag?
Den største udfordring var modvind på den første del af cykelturen.

FORSVARETS MESTERSKABER / KALENDER 2016				
DISCIPLIN	MESTERSKAB	PERIODE/DATO	ANSVARLIG MYNDIGHED	ARRANGØR
Marine Femkamp	Forsvarets Mesterskab	6. - 8. September 2016	Marinestaben	Søværnets Officersskole/Forsvarsakademiet
Sejlads	Forsvarets Mesterskab	Uge 38 alt. uge 39 - 2016	Marinestaben	OPLOG Korsør & Søværnets Idrætsforening Københavns Sejlsportsudvalg
Skydning	Forsvarets Mesterskab/Dansk Militært Idrætsforbundsmesterskab	13. - 15. oktober 2016	Hærstaben	Jyske Dragonregiment & Jyske Dragonregiments Idrætsforening

PROFILER

(MERE) STYR PÅ STUMPERNE

Leif Palle Sørensen har som en af kun syv danskere bestået den nye uddannelse Vessel Manager. Den vil gøre Forsvarets værksteder endnu mere konkurrencedygtige, mener han.

AF MARTIN FINNEDAL / VFK

OPGRADERING

870 opgaver. Alene på Esbern Snare. Så mange kræver det at opgradere til en ny international standard, FOST, som lidt populært sagt går ud på, at alt på et skib skal sidde godt fast – om man så skulle vende bunden i vejret på det.

Arbejdet udføres af Forsvarets Værksteder, og ansvaret for, at det hele kører efter en snor, ligger hos overværkmester Palle Sørensen, der arbejder som planlægger/sagsbehandler med ansvar for maritim planlægning i Frederikshavn. Det betyder, at han planlægger og koordinerer alle opgaver til værkstedet i Frederikshavn. Han hjælper desuden med at finde penge til eksterne ydelser samt står til rådighed med teknisk sparring.

Palle Sørensen er uddannet maskinar-

bejder og er tilbage i Forsvaret nu for tredje gang. Med sig til at løse sine opgaver har han en ny uddannelse som Vessel Manager, som han begyndte på før ”hjemkomsten”. Første hold på i alt ni personer (syv danskere og to svenskere) er i løbet af sommeren blevet udklækket fra Maskinmesterskolen København. Det er en international lederuddannelse, som består af seks moduler. Hvert af dem tager tre måneder, og i hvert model skal man bestå tre opgaver og en eksamen. I alt har Palle Sørensen brugt 1.100 timer på uddannelsen, som han fik papir på i juni. Halvdelen af holdet endte med at springe fra uddannelsen, som især rederier gør brug af.

”Der var mange, der synes, det var en stor belastning oven i fast arbejde, og det var det bestemt også, men jeg er super tilfreds med at have holdt ved. Jeg har lært rigtig meget. Hovedværkstederne skal være kunde-

orienterede og kunne optimere alle løsningsfor at kunne konkurrere med de private virksomheder, og der er jeg helt sikker på, at sådan en uddannelse kommer til sin ret.”

Uddannelse på engelsk

Som uddannet Vessel Manager har man papir på at have bestået kurser i blandt andet maritime konventioner og international certificering, ledelse og kommunikation, budgethåndtering og cost benefit-analyser, kommerciel forståelse, projektledelse og meget meget mere. Det er en rent engelsksproget uddannelse, der er målrettet maskinmestre, navigatører, dual skibsofficerer, skibingeniører og har som primært formål at uddanne privatansatte rederiinspektører med ansvar for driften af typisk mellem tre og fem skibe.

Den nye uddannelse er en kraftig opgra-

dering, mener Palle Sørensen, der allerede gennem sine private firmaer, som han nu har solgt, har stiftet bekendtskab med mange private leverandører.

”Tidligere tog man en maskinmester og satte ham på kontor og gav ham til opgave at styre alle opgaver og alt med økonomi. Det er sådan set gået fint nok på trods af, at vedkommende aldrig har lært den grundlæggende teori. Vessel Manager-uddannelsen lærer en at forstå, hvorfor man gør som man gør”, siger Palle Sørensen.

Han har ikke fortrudt at tage springet tilbage i Forsvaret, Heller ikke selv om meget er forandret, siden sidst han var i ”firmaet”.

”Jeg er superglad for at være tilbage. Der er kommet mange ændringer både gode og dårlige og sådan er det jo også i det private. Generelt er folk rigtig hjælpsomme, og alle arbejder på at få tingene til at fungere. Det er rigtig godt, synes jeg.” ■

TAK TIL ”VI TÆNKER PÅ DIG”

Simone Bech Nielsen fra ”Vi tænker på dig” sender pakker og personlige hilsener ud til alle de danske soldater i mission. Derfor kom oberst Jette Albinus på overraskelsesbesøg for at påskønne hendes store arbejde.

AF KAREN DAHLIN / VETERANCENTRET

HJERTEVARME

”Det er jo helt vildt. Jeg synes jo ikke, at jeg gør noget særligt,” sagde en meget overrasket Simone Bech Nielsen, da hun åbnede døren til sit hjem i Lindum.

Hun troede, at hun skulle interviewes til en artikel, og det var da også langt hen ad vejen rigtigt. Bortset fra at oberst Jette Albinus, chef for Veterancentret, også var med. Og der i døråbningen fik Simone Bech Nielsen overrakt centrets våbenskjold og en gavekurv.

”Når man som udsendt soldat modtager en pakke fra Simone, er det et synligt bevis på, at der sidder nogle derhjemme og tænker på de soldater, som hele Danmark sender ud. Den påskønnelse varmer om hjertet hos rigtig mange af vores udsendte soldater, og der-

Simone Bech Nielsen synes ikke selv, at hun gør det helt store for soldaterne. Men det synes både soldaterne og oberst Jette Albinus, der overraskede Simone med en gavekurv og et våbenskjold. Foto: Karen Dahlin

for vil jeg gerne takke Simone for hendes helt ekstraordinære indsats,” siger chef for Veterancentret, oberst Jette Albinus.

Siden 2013 har Simone sendt pakker og breve ud til de udsendte soldater, og det er alle, der får, uanset værn og regiment. Perioden

op til jul er hendes travleste tid. Derfor er hun allerede nu begyndt at tænke på julens forsendelser.

”Det tager jo tid at skrive julekort til alle soldaterne, men jeg hygger mig med det,” siger Simone Bech Nielsen. ■

INTERVIEW

FOTO: FLYVEVÅBNETS FOTOTJENESTE

MICHAEL PRINTZLAU VESTER/ VETERANKOORDINATOR

Michael er veteranernes mand i systemet

Efter 14 år i Forsvaret sagde Michael Printzlau Vester i 2015 farvel til et fuldtidsjob i grønt. I stedet blev han veterankoordinator i Viborg Kommune, hvor han er en slags guide for veteraner i kontakten med det offentlige.

AF THORBJØRN FORSBERG / VFK

VETERANHJÆLP

”Jeg sad i lidt af en drømmestilling i Forsvaret, men samtidig havde jeg følelsen af, at den alligevel ikke rigtig rykkede noget i mit liv. Jeg havde brug for nye udfordringer.”

Michael Printzlau Vester forlod i maj 2015 Forsvaret til fordel for en stilling som veterankoordinator ved Viborg Kommune. Inden da var han siden værnepligten i 2001 steget støt i graderne via sergentskolen og over officersskolen, og han havde nået en rang af kaptajn ved sin afgang. Da sad han i en stilling som sagsbehandler hos Ingeniørregimentets center EOD & Search.

Men et delt jobopslag på Facebook fra en kollega gjorde udslaget i forhold til at skifte job.

”Jeg gik i forvejen og tænkte ”hvad er næste skridt for mig?” Jeg havde kig på at tage en teknisk efteruddannelse inden for Forsvaret. Men det kunne ikke lige gå op i en højere enhed, så jeg var åben over for muligheden, da der kom noget udefra. Da muligheden åbnede sig, tænkte jeg: ”Det skal prøves,” og jeg fik dem jo også overbevist om, at det var smart nok at ansætte en tidligere veteran til opgaven. Man kan sige, at jeg er blevet veteranernes mand i systemet.”

Gør brug af erfaringer

Det er næsten selvsagt, at Michael Printzlau Vester kan bruge sine erfaringer fra Forsvaret i sit arbejde med de veteraner eller pårørende til veteraner, der henvender sig for at få råd og vejledning. Ikke mindst erfaringerne fra sin udsendelse i 2009 til Afghanistan, hvor han var delingsfører for Ingeniørdelingen på ISAF Hold 7.

”Jeg bruger selvfølgelig det, at jeg selv er veteran i min kontakt med andre veteraner. Mange af os har et selvbillede, der gør, at vi gerne vil klare tingene selv, og derfor kan det for nogen føles flovt eller besværligt at bede om hjælp. Især hvis man kommer med den grundopfattelse, at kommunen og systemet ikke forstår ens vilkår som veteran,” forklarer han og tilføjer:

”Som veterankoordinator har jeg ikke noget myndighedsansvar, så jeg kan ikke træffe afgørelser i forhold til sager om eksempel pensioner, kontanthjælp eller lignende. Men jeg har måske nogle andre

tanker og tilgange, der kan være med til at bygge bro, netop fordi jeg har en fælles referenceramme med de tidligere soldater.”

Han peger også på de lederegenskaber, han har med sig fra Forsvaret som værdifulde: Pædagogik, psykologi, empati og erfaringerne med at have med ledelse af mennesker at gøre til hverdag.

Uddanner også systemet

I øjeblikket har Michael Printzlau Vester berøring med hele 38 sager, hvor veteraner eller deres pårørende har søgt hjælp ved

”

Ja, jeg savner det sociale netværk. Og jeg savner øvelserne og det at være fælles om at løse opgaver. Men jeg savner ikke den daglige drift.

kommunen. Mange af dem er tunge sager, der involverer faktorer som en presset økonomi, PTSD eller andre skader på psyken samt behov for behandling af afhængighed af stoffer eller alkohol.

”I mange tilfælde fungerer jeg også som rådgiver for sagsbehandlerne, og jeg har holdt flere oplæg til personalemøder for at ruste dem bedre til mødet med veteranerne. Det kan være, at kommunens sagsbehandler skal lade veteranen sætte sig ned først ved mødebordet, så han eller hun selv kan

vælge sin plads, fordi mange veteraner har svært ved at sidde med ryggen til døren eller til vinduer. Den slags er man ikke altid klar over som kommunal socialrådgiver,” påpeger Michael Printzlau Vester.

Derudover forsøger han hele tiden at have overblikket over de mange forskellige tilbud – offentlige som private – som eksisterer for tidligere udsendte. På den baggrund hjælper han til med at koordinere og planlægge forskellige forløb for veteraner eller de pårørende.

”I Forsvaret er man vant til, at man skal bringe flere aspekter eller aktører i spil, når man planlægger en militær aktion – man tænker ”hvor skal vi sætte ind nu, og hvad venter vi lidt med?” Det er lidt det samme i den her forbindelse,” siger han.

Stadig kontakt til Forsvaret

Blandt andet på grund af den naturlige forbindelse mellem hans fortid og nutid glæder han sig over sit nye arbejde og savner det gamle.

”Ja, jeg savner det sociale netværk. Og jeg savner øvelserne og det at være fælles om at løse opgaver. Men jeg savner ikke den daglige drift”

Derfor har han holdt fast i sin gamle arbejdsplads i form af en tilknytning som reserveofficer. Han har en aftale med Viborg Kommune om tre ugers tjenestefri uden løn.

”Det betyder, at jeg kan holde fingeren lidt på pulsen i Forsvaret. Ikke mindst kan jeg både bibeholde og udbygge mit netværk.”

The burden of command

Moderne med skadede veteraner fylder meget i Michael Printzlau Vesters hverdag, og det har også ført til en høj grad af refleksion over hans egen tid som officer i Forsvaret.

”Jeg ser hovedsageligt de negative konsekvenser, og det er jo folk, der kommer på grund af beslutninger, som jeg eller en af mine officerskolleger har truffet. Det giver stof til eftertanke, og jeg har tænkt en del over det, som man på engelsk kalder ”The Burden of Command.” Da jeg stod i det som fører, lagde jeg nok mest vægt på den umiddelbare konsekvens af mine beslutninger. Nu rammes jeg i højere grad af tanker om de langvarige, menneskelige konsekvenser, som de kan have været skyld i.”■

FOTO: FIVEBARNES FOTUENESTE

Michael Printzlau Vester

Årgang 1981

Er gift og har ét barn.

Bor i nærheden af Rebild Bakker

Spejderleder i sin fritid. Har været spejder siden 1988 og leder siden 1999.

Ellers går tiden med familien og med at istandsætte familiens bolig.

Forsvarskarrieren i hovedtræk

2001: Værnepligt + sergentskole i Farum (HIAS, Hærens Ingeniør- og ABC-skole)

2003-'06: Hærens Officersskole og derefter til Ingeniørregimentet i Skive

2009: Delingsfører for en ingeniørdeling på ISAF 7 i Helmand, Afghanistan.

2012: VUT I – udnævnt til kaptajn i 2013.
Maj 2015: Afgang fra Forsvaret og ansættelse som veterankoordinator i Viborg Kommune.

Bedste tid i Forsvaret

”Det var, da jeg gik på sergentskolen. Der var et unikt sammenhold, hvor vi for alvor rykkede sammen, var fælles om tingene og hjalp hinanden med at lære.”

”I forhold til den personlige udvikling var det VUT I. De refleksioner om ledelsesmæssig praksis og sammenspillet om den faglige udvikling i rammen af en gruppe, som opstod der, var helt unikke.”

”Min udsendelse i 2009 var også god, men man var på hele tiden, så det er først senere, jeg har reflekteret og kan se, at det var en fed tid. Vi gjorde en forskel – både dernede men også i forhold til mine drenge. Mit arbejde lå i høj grad i at præge dem, inden vi tog af sted, for da vi var der, var de ofte udlånt til andre enheder. Jeg oplevede, at vi trak i samme retning, og at vi blev skarpere under udsendelsen.”

EN ANDEN VERDEN

FORGÆVES FORSVARSVÆRKER

Mange lande har forsøgt at bygge sig til den perfekte beskyttelse. Men godt begyndt er langt fra altid halv fuldendt.

VESTVOLDEN

Et af verdens største fæstningsanlæg nogensinde bygget er dansk. Vestvolden (mellem Køge Bugt og Utterslev Mose) er oven i købet det største stykke ingeniørarbejde i Danmarkshistorien. I perioden 1888 til 1892 gravede op til 2.000 arbejdere 12-14 timer om dagen kun udrustet med spade og skovl for at bygge den 14 kilometer lange fæstningsvold med 23 batterier, beskyttelsesrum og ammunitions-magasiner. Men anlægget blev forældet nærmest i iPhone-hastighed, og allerede i forsvarsforliget anno 1909 blev det besluttet, at anlægget skulle udfases. Ikke desto mindre var hele Danmarks styrke, 50.000 mand, klar til at beskytte København, da 1. Verdenskrig brød ud. Heldigvis kom angrebet aldrig, og anlægget har derfor aldrig været i brug i en skarp situation.

Bonusinfo: Under 2. Verdenskrig brugte tyskerne Vestvolden til at afskære alle forbindelser ind og ud ad København og brugte dermed Hovedstadens eget forsvarsværk til at holde indbyggerne fanget.

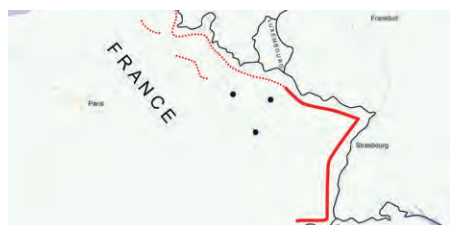

SVEABORG

Skandinaviens største søfæstningsværk nogensinde bygget ligger ved indsejlingen til Helsinki og hedder Sveaborg. Finland var dengang under svensk herredømme, og anlægget blev bygget som bolværk mod russerne. Da angrebet kom (i 1808), havde russerne ifølge historiens dom ret så dårlige kort på hånden, men flere faktorer betød, at de alligevel lykkedes med at erobre fortet og i sidste ende faktisk hele Finland fra svenskerne. Dels brugte fortets kommandant Carl Olof Cronstedt uforholdsmæssigt meget

af sit krudt meget tidligt under angrebet. Dels blev kommandanten efterfølgende vurderet til at være ret så livstræt (og kamptræt), hvorfor han 6. april 1808 forhandlede sig til en betinget kapitulation: Nemlig at han ville overgive sit fort forudsat, at den svenske undsætning ikke var nået frem inden 3. maj. Hvilket blev forhindret af en usædvanligt kold vinter. Overgivelsen af Sveaborg er af mange betragtet som et decideret forræderi. Begivenheden fik i øvrigt yderligere et efterspil, da den tabte krig resulterede i et statskup året efter. Sverige fik en ny grundlov, og Gustav IV Adolf blev landsforvist og erstattet af sin farbror Karl XIII.

Bonusinfo: Stedet blev i 1991 optaget på Unescos verdensarvsliste.

MAGINOTLINJEN

1. Verdenskrigs ekstremt brutale skyttegravskrige førte straks efter krigen til opførelsen af et fransk forsvarsværk rustet mod angribende infanteri, der skulle forsinke fjenden under, hvad man forventede ville blive endnu et langt felttog (la guerre de longue durée). Forslaget om konstruktion af Maginotlinjen (opkaldt efter daværende krigsminister André Maginot, der selv var blevet alvorligt såret i 1914) blev vedtaget i 1922. I 1928 blev bygningsværket påbegyndt, og projektet udviklede sig med tiden. Set med nutidens briller dog ikke til det bedre. Først og fremmest koncentrerede man sig af frygt for Mussolini i begyndelsen om alpeområdet mod Italien. I midten af 30'erne blev linjens formål mere og mere ambitiøst og blev nærmest hovedbestanddelen i Frankrigs forsvar. Den strakte sig da også efterhånden fra Schweiz i syd til Belgien i nord, og befæstningerne fordybede sig op til 12 kilometer ind i Frankrig. Lige lidt hjalp det. Som bekendt kom tyskerne igennem ved at krænke Benelux-landenes neutralitet og simpelthen gå uden om, mens flyvevåbnet, som jo ikke havde spillet den helt store rolle i 1. Verdenskrig, simpelthen fløj over. Angrebet blev indledt 10. maj 1940. 22. juni overgav Frankrig sig.

Bonusinfo: Maginotlinjens officielle motto var On ne passe pas (Här kommer man inte förbi).

SPØRGSMÅL & SVAR

Hvis du skulle skifte værn, hvor ville du så gerne hen?

Så ville jeg være i flåden og være kaptajn på et inspektionsfartøj oppe i Grønland, fordi jeg tænker, at det må være en fantastisk spændende oplevelse. Det vil være et stort ansvar men samtidig flot og spændende.

Nikolaj Thide, premierløjtnant, PIO ved 1. brigade

Jeg bliver i Hæren og søger ind som sergent, men med tiden vil jeg gerne til AFTC eller en anden enhed i Flyvevåbnet. Der er mange muligheder, og jeg vil godt prøve noget nyt. Omgangstonen er måske også lidt anderledes og mere fri i Flyvevåbnet, hvor den i Hæren er meget striks.

Søren, overkonstabel af 1. grad, udsendt med KFOR Hold 34B til Kosovo.

Det ville nok også være blåt, bare en kende mere mørkt, altså Søværnet. De opgaver interesserer mig mere end de tilsvarende grønne. Jeg ville formentlig være på samme niveau, som orlogskaptajn, med de opgaver, der ligger i dét.

Gert Sørensen, Major, Flyvevåbnet, chef LESEK AKO

Læs mere på side 25: Fra land til gyngende skibsdæk

Bliv ven med forsvaret på **Facebook**

